

Son 20 ildə dünya miqyasında Azərbaycan qədər sürətlə inkişaf edən ikinci ölkə yoxdur

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müraciəti

- Şuşa Zəfərimizin rəmzidir, Şuşa Zəfərimizin tacıdır. Şuşa işğaldan azad olunanda bax bu meydanda qəhrəman Azərbaycan hərbiçiləri mənə Şuşanın azad olunması ilə bağlı raport vermişlər. Bu binanın damında Azərbaycan Bayrağı qaldırılmışdır və Şuşanın azad olunması bizim tarixi Zəfərimizin əsas hissəsi idi.
- On günə yaxın Qarabağ və Şərqi Zəngəzürdə olarkən bir daha əyani şəkildə görürəm ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzür dirçəlir, yollar, körpülər, tunellər, elektrik stansiyaları, su anbarları, məktəblər, xəstəxanalar, yaşayış binaları, məscidlər inşa edilir, yenidən qurulur və ya təmir olunur, elektrik xətləri çəkilir. Bütün bu quruculuq işlərinin təməlinə Azərbaycan xalqının maraqları dayanır.
- Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən böyük arzusu Şuşanı, Qarabağı və Zəngəzürü azad görmək idi. Biz onun və bütün Azərbaycan xalqının, bütün dünya azərbaycanlılarının arzusunun çin etdik.
- Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin simasında güclü Lideri seçərək öz taleyini ona etibar etdi və yanılmadı. Azərbaycan xalqı müdrik xalqdır, dəfələri ən çətin anlarda, ən çətin dövrlərdə yeganə düzgün müdrik qərar qəbul etmişdir.
- Ulu Öndərin Azərbaycan xalqı qarşısında xidmətləri misilsizdir və biz - onun davamçıları onun yolu ilə gedirik. 2003-cü ildə prezident seçkiləri ərəfəsində xalqa müraciət edərkən demişdim ki, əgər mənə etimad göstərilərsə, mən Heydər Əliyev siyasətinə sadıq qalacağam. Azərbaycan xalqı mənə inandı və mən də sözümde durmuşam və duracağam.
- 2003-cü ildən bu günə qədər 20 il keçib. Bu 20 il sürətli inkişaf və tərəqqi illəri olmuşdur. Uzun illər bundan sonra da Azərbaycan yalnız və yalnız inkişaf edəcək. Bizim uzunmüddətli strategiyamız çox aydındır və daxili resurslara hesablanıb. Azərbaycan Ulu Öndərin yolu ilə gedərək öz dövlət müstəqilliyini daha da möhkəmləndirib.
- Bu gün durduğum Şuşa şəhərinin mərkəzində bunu bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycanda yaşayan bütün xalqların qanı, canı bahasına biz bu gün burada dayanmışıq. Bu, böyük sərvətdir.
- Son 20 ildə dünya miqyasında Azərbaycan qədər sürətlə inkişaf edən ikinci ölkə yoxdur. İqtisadiyyatımız 3 dəfədən çox artmışdır. Bizim valyuta ehtiyatlarımız 65 milyard dollara çatıb, xarici borcumuz 6 milyard dollardan bir qədər çoxdur. Yəni bizim valyuta ehtiyatlarımız xarici borcu təxminən 10 dəfə üstələyir. Xarici borc isə ümumi daxili məhsulumuzun cəmi 9-10 faizini təşkil edir.
- İkinci Qarabağ müharibəsi Azərbaycan xalqının əylənməz ruhunun tənənəsi idi. Biz elə bir gənc nəsil yetişdirdik ki, onlar həm yüksək mənəvi, həm də yüksək fiziki keyfiyyətlər göstərərək, uzun illər ərzində işğal altında olan torpaqları azad etdilər və Şuşa kimi alınmaz qalanı faktiki olaraq yüngül silahlarla, əliyalın azad etdilər. Nə idi bizi qabağa aparan? Ləyaqət və ruh!
- Bu gün Ulu Öndərin əziz xatirəsinə hörmət edərək biz bax bu Zəfərə, bu Qələbəyə hər zaman layiq olmalıyıq, hər birimiz, hər bir yerdə. Bu Zəfər eyni zamanda hər birimizin üzərinə əlavə məsuliyyət qoyur. Biz bu Zəfərə layiq olmalıyıq.
- Nəca ki, Ulu Öndərin vəsiyyətini yerinə yetirərək öz doğma torpaqlarımızı azad etdik, ərəzi bütövlüyümüzü bərpa etdik, aprelin 23-də Azərbaycan-Ermənistan sərhədində sərhəd-buraxılış məntəqəsini qurduq, orada Azərbaycan Bayrağını qaldırdıq, ərəzi bütövlüyümüzü tam bərpa etdik, eləcə də mülki missiyamızı - bu gözəl diyarın bərpası missiyasını da şəərəflə yerinə yetirəcəyik.

İLHAM ƏLİYEV:

"Bu meydana Şuşanın azadlığı ilə bağlı hərbi raport verildəndən sonra, bu binanın üstünə Bayrağımız qaldırıldıqdan sonra atamın məzarını ziyarət etdim və ürəyimdə dedim ki,

"Tapşırıq yerinə yetirildi. Məruzə edir Ali Baş Komandan İlham Əliyev!"

Ulu Öndərə dərin ehtiram

Mayın 10-u müasir müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu, xalqımızın dahi oğlu və Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü qeyd olundu.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Ulu Öndərin məzarını ziyarət etmək üçün Fəxri xiyabana gəldilər.

Burada fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzarı önünə əklil qoydu, Ulu Öndərin xatirəsini ehtiramla andı.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndi.

Birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Ümummilli Liderin xatirəsini dərin hörmətlə yad etdilər.

Sonra dövlət başçısı, birinci xanım və ailə üzvləri Ulu Öndərin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini yad edərək məzar üzərinə gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin də xatirələri yad olundu.

Prezident İlham Əliyevin və
birinci xanım Mehriban Əliyevanın Şuşaya səfəri

Şuşa Zəfərimizin rəmsizidir

23 binadan ibarət
yaşayış kompleksinin tikintisi ilə tanışlıq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri mayın 10-da Şuşa şəhərində 23 binadan ibarət yaşayış kompleksində aparılan tikinti işlərinin gedişi ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov dövlət başçısına və birinci xanıma görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, 23 binadan ibarət yaşayış kompleksinin ümumi sahəsi 8 hektara yaxındır. Burada 8 binanın tikintisinə ötən il iyulun 1-də, 15 binanın inşasına isə sentyabrın 1-də başlanılıb. Kompleksin tikintisinin bu ilin sonunda başa çatdırılması planlaşdırılır. Diqqətə

çatdırıldı ki, yaşayış kompleksində ümumilikdə 450 mənzil istifadəyə verəcək. Burada 28 biotaqlı, 195 ikiotaqlı, 190 üçotaqlı, 30 dördotaqlı və 7 beşotaqlı mənzil olacaq. Bu kompleksdəki mənzillərin əksəriyyəti keçmiş məcburi köçkünlərin istifadəsinə veriləcək.

Mənzillərin bir hissəsi isə Şuşada çalışan işçilərin xidməti istifadəsi üçün nəzərdə tutulub. Üçmərtəbəli və beşmərtəbəli binalardan ibarət kompleksdə sakinlərin rahat yaşayışı üçün hər cür şərait yaradılacaq. Ərazidə geniş abadlıq və yaşllaşdırma işləri görülməkdir.

17 binadan ibarət yaşayış
kompleksinin təməli qoyulub

Heydər Əliyev və 8 Noyabr küçələrinin
kəsişməsində lövhələrin açılışı olub

Mayın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Şuşa şəhərində 17 binadan ibarət 2-ci yaşayış kompleksinin təməlinin qoyulması mərasimində iştirak ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısına və birinci xanıma kompleksdə görüləcək işlər barədə məlumat verildi. Bildirildi ki, Şuşa şəhərinin baş planına uyğun olaraq, D4 zonasında 4,25 hek-

tar ərazidə inşa ediləcək kompleksdə ikimərtəbəli və üçmərtəbəli binalar tikiləcək. Kompleksdəki 238 mənzildən 119-u ikiotaqlı, 119-u isə üçotaqlı olacaq.

Bu yaşayış kompleksində sakinlərin rahatlığı üçün hər cür şərait yaradılacaq, istirahət, idman, uşaq öyləncə sahələri istifadəyə veriləcək, geniş abadlıq və yaşllaşdırma işləri görülməkdir.

Dövlət başçısı Şuşada 17 binadan ibarət 2-ci yaşayış kompleksinin təməlini qoydu.

Mayın 10-da Şuşada Heydər Əliyev və 8 Noyabr küçələrinin kəsişməsində lövhələrin açılışı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev,

birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri tədbirdə iştirak ediblər. Dövlət başçısına və birinci xanıma küçələrdə görüləcək işlər barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, Heydər Əliyev küçəsinin uzunluğu 1751 metr, eni isə yol

yatığına uyğun olaraq 10-14 metr aralığında dəyişir. 8 Noyabr küçəsinin uzunluğu 2912 metr, eni 10 metrdir. Bu küçələrdə də müasir səviyyədə yeni-dən qurulacaq, bütün zəruri infrastruktur yaradılacaq.

Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Şuşaya səfəri

Şuşa Zəfərimizin rəmzidir

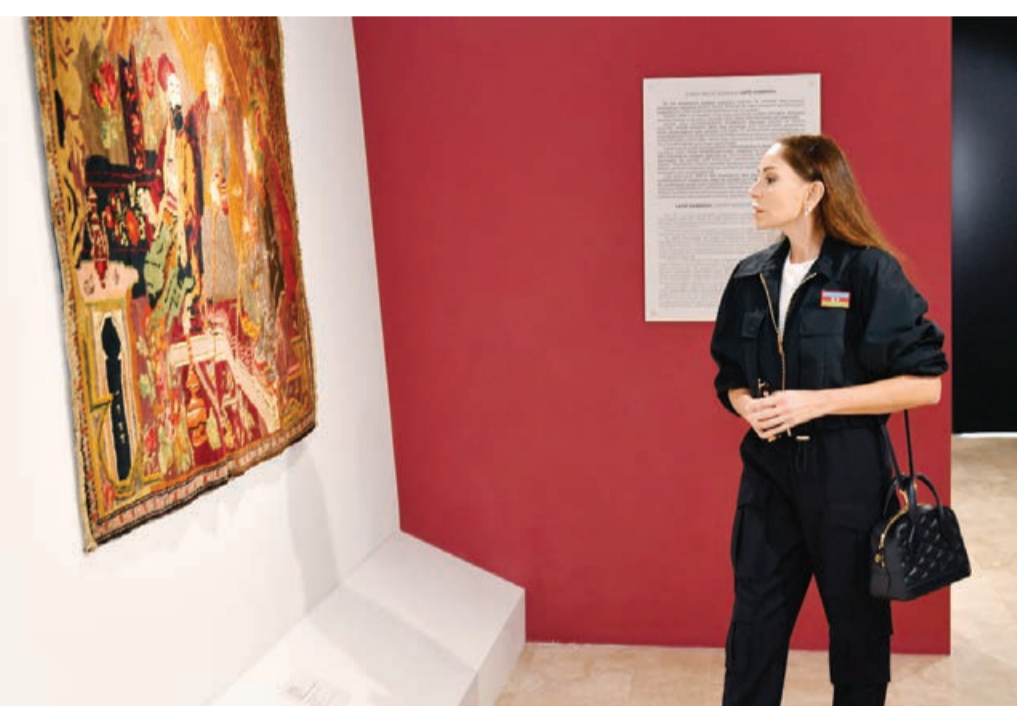
Azərbaycan Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialının fəaliyyəti 31 ildən sonra bərpa edilib

Mayın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialının açılışında iştirak ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısına və birinci xanıma görülmə işlər barədə məlumat verildi. Bildirildi ki, Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialının XIX əsrin ikinci yarısında tikilmiş binası şəhərin Yuxarı məhəlləsində yerləşir. İşğal dövründə bina yararsız hala düşüyündən və tarixi görkəminə müdaxilələr edildiyindən burada 2021-ci ildən etibarən Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa işlərinə başlanılmışdır. Görülmüş işlər nəticəsində binanın daxili divarları, döşəmələri, tavanları bərpa olunub. Sonradan alçıpanla bağlanmış qapı, pəncərə, tavan və arakəsmə divarları götürülərək binanın tarixi siması özünə qaytarılıb. Binanın fasadındakı çatlar bərpa olunub və daşla üzlənib.

Qarabağ torpaqlarının Ermənistanın işğalına məruz qaldığı dövrdə Azərbaycan Milli Xalça Muzeyi filialda saxlanılan sənət nümunələrinin təhlükədə olduğunu nəzərə alaraq, 1992-ci il fevralın 29-da onların təxliyəsinə təşkil etmişdi. Beləliklə, Şuşa filialının kolleksiyasındakı 246 eksponatdan 183-ü Bakıya gətirilmişdi. Şəhər işğal altında olduğu dövrdə Şuşa filialı öz fəaliyyətini

Azərbaycan Milli Xalça Muzeyində davam etdirirdi.

Hazırda Şuşada yeni xalça ekspozisiyası təqdim olunur.

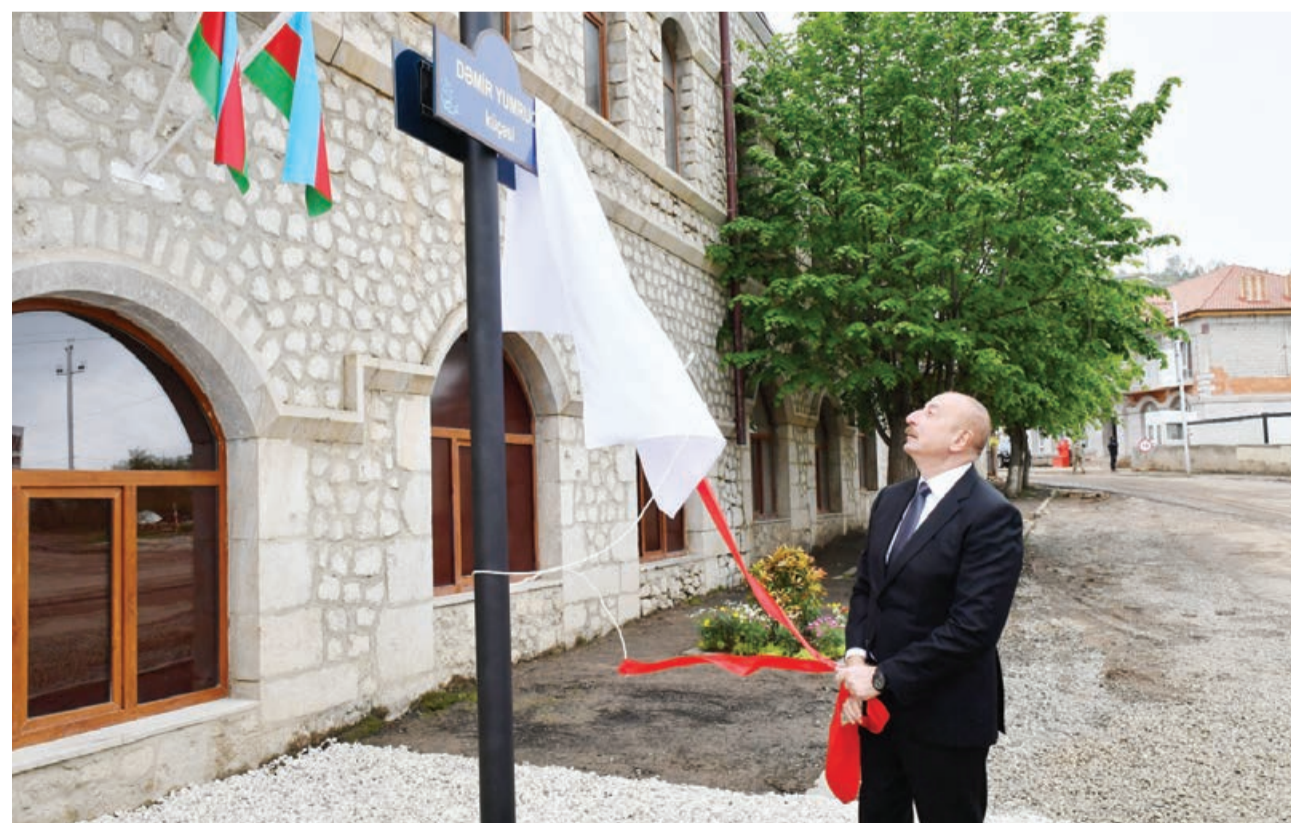
Dövlət başçısı, birinci xanım və ailə üzvləri muzeydə sərgilənən eksponatlar və sənət əsərləri ilə tanış olublar.

Ekspozisiyada vaxtilə təxliyə edilmiş və əsasən XVIII-XX əsrlərə aid eksponatlarla yanaşı, son illər filialın kolleksiyasına daxil edilən dəyərli xalçalar da sərgilənir. Burada ümumilikdə 115 ədəd xovlu və xovsuz xalça, xalça məmulatları, arxeoloji materiallar, milli tikmə və geyim nümunələri yenidən nümayiş olunur.

Ziyarətçilərin eksponatlar haqqında daha dolğun məlumat əldə edə bilmələri üçün ekspozisiyada sensor ekran quraşdırılıb. Ekranada Qarabağın, xüsusilə də Şuşanın maddi və qeyri-maddi irs nümunələri, kübar ailələri, xarici kolleksiyalarda qorunan Qarabağ xalçaları, Şuşa filialının 1992-2022-ci illər ərzindəki fəaliyyəti haqqında məlumatlar verilir.

Azərbaycan Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialında sərgilənən sənət əsərləri qədim Qarabağ torpağının ruhunu, əsrlərlə burada yaşayıb-yaratmış insanların, o cümlədən sənətkarların həyat və məişətini, estetik zövqünü, bədii dünyagörüşünü duyur, həmin tarixi mühiti təsvir etməyə imkan yaradır.

Dəmir Yumruq küçəsinin lövhəsinin açılışı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mayın 10-da Şuşada Dəmir Yumruq küçəsinin lövhəsinin açılışında iştirak ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısına və birinci xanıma küçədə aparılan bərpa-yenidənqurma işləri barədə məlumat verildi. Azərbaycanın Vətən müharibəsində tarixi Qələbəsinə təmin edən

və xalqımızın sarsılmaz birliyinin rəmzinə çevrilən "Dəmir yumruq"un şərəfinə adlandırılan bu küçə şəhərin mərkəzi hissələrini əhatə edir. Dəmir Yumruq küçəsinin uzunluğu 2473 metr, eni isə yol yatağına uyğun olaraq 10-15 metr aralığında dəyişir. Bərpa-yenidənqurma işləri Şuşanın tarixi görkəminə uyğun qaydada yüksək səviyyədə aparılır.

Dövlət başçısı Dəmir Yumruq küçəsinin lövhəsinin açılışını etdi.

R.C.Abdullayevə
Heydər Əliyev Mükafatının
verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında xüsusi xidmətlərinə görə Rauf Canbaxış oğlu Abdullayevə Heydər Əliyev Mükafatı verilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 may 2023-cü il

İsrail Prezidenti Ümummilli Lider Heydər Əliyevin yubileyi münasibətilə təbrik paylaşımı edib

İsrail Dövlətinin Prezidenti İsxak Hersoq Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyi münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə İsrail Prezidentinin ofisi rəsmi tviter səhifəsində paylaşım edib: "Azərbaycan Prezidenti kimi ölkələrimiz arasında əlaqələrin əsasını qoymuş Heydər Əliyevin 100 illik yubileyini təqdirle qeyd edirik. Təbriklər!"

Tahir BUDAQOV: "Heydər Əliyev ideyaları Azərbaycanın milli-mənəvi sərvətidir"

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2023-cü il ölkəmizdə "Heydər Əliyev İli" elan olunub. Bu il özündə istər respublikamızda, istərsə də onun hüduqlarından kənar müxtəlif tədbirlər keçirilir. Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının xilaskarı, müstəqil dövlətimizin qurucusu kimi müasir tariximizdə özünəməxsus yer tutan böyük şəxsiyyətdir".

Bu fikirləri Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Södrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov jurnalistlərə açıqlamasında söyləyib. Tahir Budaqov bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev istər keçmiş Sovet İttifaqı dövründə, istərsə də müstəqillik illərində Azərbaycanın inkişafı və tərəqqisi üçün misilsiz xidmətlər göstərib: "Heydər Əliyev ideyaları Azərbaycanın milli-mənəvi sərvətidir. Bu gün də Azərbaycanın əldə etdiyi bütün uğurlar Heydər Əliyev siyasətinin tənənəsi kimi qəbul olunmalıdır".

"Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri də siyasi varisiyin təmin olunmasıdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 44 günlük Vətən müharibəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyünü təmin etməklə Heydər Əliyevin ən böyük arzusunu gerçəkləşdirib. Ona görə də bu gün Azərbaycan xalqı böyük qürur və fəxrətlə Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü münasibətilə Fəxri xiyabana axın edərək Ulu Öndərin əziz xatirəsini ehtiramla yad edir", - deyərək YAP Södrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri vurğulayıb.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə paylaşım edib

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə rəsmi instaqram hesabında paylaşım edib.

AZƏRTAC paylaşımı təqdim edir: "Heydər Əliyevin nurlu xatirəsinə 10.05.2023. Şuşa.

Əsrarəngiz və bənzərsiz Şuşa. Ağaclar sıx çətirli, hava təmiz, şəffaf, nəfəs sanki həyatverici eliksir kimidir. Səma son dərəcə mavidir.

Daş döşənmiş dar küçələr. Yerlə-yeksan olmuş evlər, dağıntılar, amma özünəməxsus, doğma görkəmini qoruyub saxlamış dağıntılar.

Ətrafda biçilməmiş sıx otlar. Bəzi yerlərdə al lələlər baş qaldırıb.

Şuşanın sədasını necə təsvir etmək olar? Bəzən bu tam, lal süktüdür. Quşların səsi, yarpaqların pıçıldısı şəhərin nəfəsidir.

Gözmək, küçə və döngələr boyu dolanmaq, ağaclarla toxunmaq, qədim daşlara siqal çəkərək ovcunla güllərin izini silmək istəyirəm.

Cıdır düzündə vaxtın necə keçdiyini hiss etmirəm. Ətrafda ancaq ucsuz-bucaqsız dağlar və mavi səma görünür. Otun üzərində uzanaraq bəxtin gətirsə, qartalların səssiz uçuşunu - sanki yavaşdılmış çəkilişdəki kimi onların nəhəng qanad çalmağını seyr edərsən.

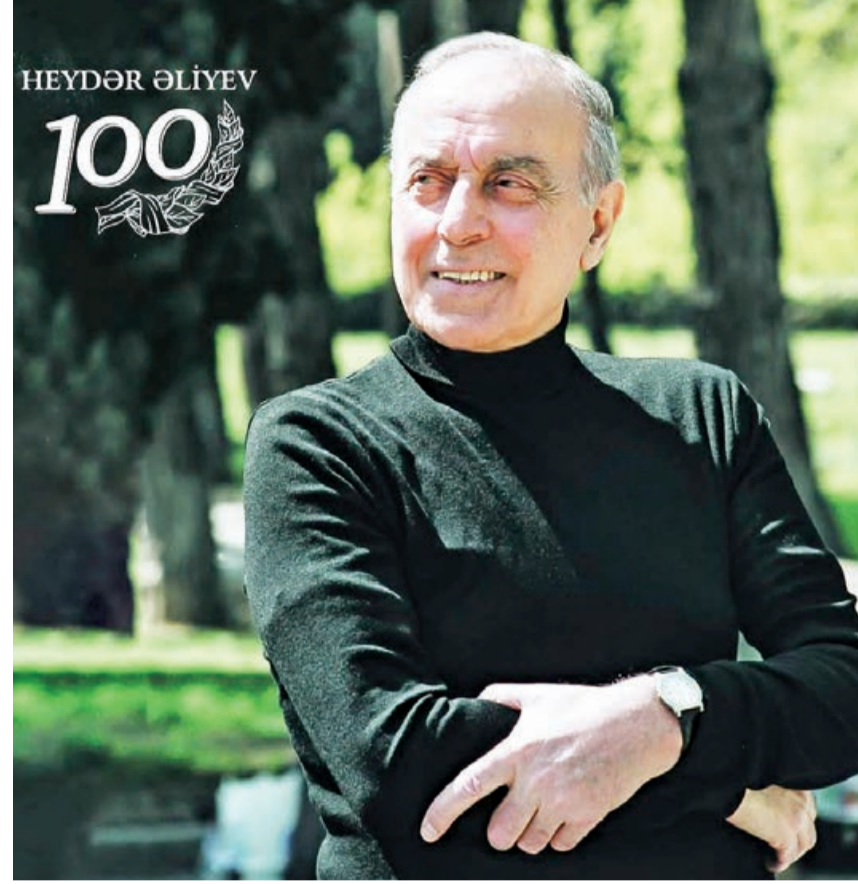
Səhrili Şuşa şəhərində qəlbəndə olan hissələrin təsvir etmək üçün sözləri necə seçsən? Fikirlər mənə keçmişə aparır...

Ölkə uçurum kənarındadır, işğal olunmuş torpaqlar, xəyanətin qurbanı olmuş Şuşa.

Köçkünlər, köçkünlər, yüz minlərlə köçkün...

Çaşqınlıq, bəla və sonsuz ağrı-acılar. Bax, belə bir vaxtda - 1993-cü ilin payızında Siz - yaşlı, ağır xəstəlik keçirmiş İnsan Azərbaycana rəhbərlik etməyə başladınız. Sanki Siz və ölkə eyni zamanda xəstəliyə düşər olmuşdunuz. Sanki itkilərin, ədalətsizliyin şiddətli ağrısı Sizi yenidən xalqa, xalqı isə Sizə qaytardı.

Sonrası Uca Tanrı tərəfindən yazılmışdır. Sonra bizi ecazkar Şuşa şəhərinə uzun yol gözləyirdi.

Sonra sağalma, dirçəliş, qurub-yaratma. Qürurumuzu özümüza qaytarma. Zəfər qazanıldı!

Uca Tanrının yazdığı Sizin müdrikliyiniz, sarsılmaz, möhkəm iradəiniz, Vətəninizə, bizim hər birimizə sonsuz sevginiz sayəsində gerçək oldu.

Gözlərimin önündə sevincli, işıqlı, həyəcanlı xatirələr canlanır. Bu xatirələr mənimlədir, mənimlə olacaq.

Sizin gözləriniz, təbəssümünüz, gülüşünüz və göz yaşlarınız. Danışdığımız əhvalatlar, verdiyiniz məsləhətlər, heç də asan olmayan suallara cavablarınız. Bağışlamaq, sevmək bacardığımız.

Sizin öylməzliyiniz, iradəiniz, öz xalqınıza inamınız - bütün bunlar əbədli olaraq bizimlədir.

Orada - uzaqlarda, somalarda Siz Şuşanın səsinə eşidir və hamımıza öz sevginizi, biza, Azərbaycana inamınızı göndərirsiniz.

Heç də təsadüfi deyil ki, bu gün Cıdır düzündə sənəmdə məğrur qartallar qanad çalır.

Sizə sonsuz ehtiramla".

DTX-də Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi qeyd olunub

Azərbaycan təhlükəsizlik orqanlarının fəxri rəhbəri, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü münasibətilə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi general-polkovnik Əli Nağıyev və xidmətin şəxsi heyəti Fəxri xiyabana ziyarət edərək xalqımızın Ümummilli Lideri, müasir dövlətimizin memarı və qurucusu, dünyəşöhərtli siyasi xadim Heydər Əliyevin xatirəsini dərin ehtiramla anıb, məzarı önünə əklil və gül dəstələri qoyublar.

AZƏRTAC Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin saytına istinadla xəbər verir ki, görkəmli oftalmoloq-akademik Zərifə Əliyevanın da xatirəsi yad edilib, məzarı üzünə gül dəstələri düzülüb.

Sonra Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) dahi rəhbərinin 100 illik yubileyi ilə əlaqədar hazırlanmış, təhlükəsizlik orqanlarında Heydər Əliyevlə birlikdə uzun illər çalışmış veteran əməkdaşların xatirələrindən

ibarət "Ulu Öndər silahdaşlarının xatirələrində" adlı kitab təqdim olunub.

Tədbir DTX-nin akt zalında "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin ərəşyə gətirdiyi, Heydər Əliyevin təhlükəsizlik təşkilatındakı fəaliyyətinə başlayaraq müstəqil Azərbaycanın rəhbəri olduğu dövrdə milli maraqların qorunması yolunda xidmətdən bəhs edən "Generalın planı" sənədli filminin təqdi-

mat mərasimi ilə davam etdirilib. Tədbirdə DTX-nin rəisi general-polkovnik Əli Nağıyev, xidmətin əməkdaşları, təhlükəsizlik orqanlarının veteranları, filmin yaradıcı heyətinin üzvləri iştirak ediblər.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərimizin öz xatirəsi birdəqiqətlik sükkulla yad olunduqdan və Dövlət himni səsləndirildikdən sonra DTX-nin rəisi general-polkovnik Əli Nağıyev çıxış edərək Azərbaycan təhlükəsizlik orqanlarında milliləşdirmə prosesinin banisi kimi Heydər Əliyevin doğma Vətəninin və xalqının mənafələrinə xidmət edən dövlətçilik strategiyasından, təhlükəsizlik orqanlarında görüldüyü mühüm işlərdən ətraflı söhbət

açıb, Ulu Öndərin yürütdüyü uğurlu daxili və xarici siyasət kursunun Azərbaycanın davamlı tərəqqisinə gətirib çıxardığını, Prezident İlham Əliyevin bu siyasi xətti müvəffəqiyyətlə davam etdirməsi nəticəsində ölkəmizin durmadan inkişaf edərək dünya arenasında özünün layiqli yerini tutduğunu xüsusi vurğulayıb.

Xidmət rəisi əminliyini bildirib ki, DTX-nin sifarişi əsasında Azərbaycan Televiziyasının hazırladığı "Generalın planı" sənədli filmi ilə tamaşaçılar Heydər Əliyevin həyat yoluna bir daha nəzər salmaq, Azərbaycan naminə göstərdiyi misilsiz xidmətlərlə daha yaxından tanış olmaq imkanı qazanacaqlar.

Daha sonra filmin ssenari müəllifi, "Azərbaycan Televiziya və Radio

Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədr müavini Rüşət Həmzəyev və filmin quruluşçu rejissoru Elnur Məmmədov Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu milli təhlükəsizlik konsepsiyasının xarici siyasət kursunun elementləri ilə vəhdətinin bariz şəkildə nümayiş olunduğu film barədə geniş məlumat verib, sənədli filmin hazırlanması prosesində qarşılaşdıqları maraqlı məqamlar barədə fikirlərini bölüşüblər.

Çıxışlar bitdikdən sonra general-polkovnik Əli Nağıyev tərəfindən filmin ssenari müəllifi Rüşət Həmzəyevə və quruluşçu rejissoru Elnur Məmmədova mükafatlar təqdim edilib.

Tədbir "Generalın planı" sənədli filminin nümayişi ilə başa çatıb.

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət ediblər

Mayın 10-da müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Fəxri xiyabanda Ulu Öndərin xatirəsini yad edib, məzarı önünə əklil və gül dəstələri qoyublar.

Görkəmli oftalmoloq-akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzünə tor güllər düzülüb. Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi inkişafı və tarixi uğurlar qazanması Ümummilli Lider

Heydər Əliyevin titanik fəaliyyəti, məqsədyönlü siyasəti və əbədiyaşar ideyaları ilə bağlıdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2023-cü il respublikamızda "Heydər Əliyev İli"

elan edilmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü həm respublikamızda, həm də onun hüduqlarından kənar təntənə ilə qeyd edilir. Bu gün qüdrətli və qalib Azərbaycan dövləti Ümummilli

Lider Heydər Əliyevin siyasi varisi, ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə tərəqqi və Zəfər yolunda inamla irəliləyir, yeni-yeni nailiyyətlərə imza atır.

Azərbaycan-Pakistan əlaqələri inkişaf edir

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Södrinin müavini, parlamentin Gənclər və idman komitəsinin sədri Adil Əliyev Pakistan İslam Respublikasında səfərdədir.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, səfər çərçivəsində vitse-spiker Adil Əliyev Pakistan Milli Assambleyasının Sədri Raca Porviz Əşrəffə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycanla Pakistan arasında münasibətlərin inkişafından bəhs edilib, iki dövlət arasında dostluq əlaqələrinin daha da gücləndirilməsinin vacibliyi qeyd olunub.

Səhəbt zamanı Azərbaycan və Pakistan parlamentləri arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Dövlət və hökumət rəsmiləri Ulu Öndərin xatirəsini anıblar

Mayın 10-u müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü qeyd edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Baş nazir Əli Əsədov, Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova, digər dövlət və hökumət rəsmiləri, hərbi qulluqçular, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları Fəxri xiyabanda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edərək abidəsi önünə gül dəstələri qoyub, Ulu Öndərin xatirəsinə dərin ehtiramlarını bildiriblər.

Prezident Administrasiyasının rəhbəri Fəxri xiyabanda Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edib

Müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü ilə əlaqədar mayın 10-da Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri Samir Nuriyev əbədiyaşar liderin Fəxri xiyabanda məzarını ziyarət edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Samir Nuriyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstəsi qoyub, Ulu Öndərin əziz xatirəsinə dərin ehtiramını bildirib.

Sonra Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ulu Öndərin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini yad edərək məzarı üzünə gül dəstəsi qoyub.

Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi Ulu Öndərin xatirəsini yad edib

Mayın 10-da xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü münasibətilə Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti Fəxri xiyabani ziyarət ediblər.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a məlumat verilib. Müdafiə Nazirliyinin rəhbər heyəti Ulu Öndərin məzarı önünə gül dəstələri qoyub, xatirəsini hörmət və ehtiramla yad edib.

Baş Prokurorluğun rəhbərliyi Ulu Öndərin xatirəsini yad edib

Mayın 10-da xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü münasibətilə baş prokuror Kamran Əliyevin rəhbərliyi ilə prokurorluq əməkdaşları Fəxri xiyabani ziyarət ediblər.

Bu barədə AZƏRTAC-a Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, prokurorluq əməkdaşları Ulu Öndərin məzarı önünə gül dəstələri qoyub, xatirəsini dərin hörmət və ehtiramla anıblar.

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəhbərliyi Ulu Öndərin xatirəsini anıb

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin (SHXÇDX) rəisi Mühsən İbrahimov və Xidmətin digər rəhbər heyəti tərəfindən müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü münasibətilə xidmətin inzibati binasında Ulu Öndərin büstü önünə əkil və gül dəstələri qoyulub, əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sonra SHXÇDX-nin rəhbərliyi Fəxri xiyabani ziyarət edərək Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarı önünə gül dəstələri qoyub, əziz xatirəsinə dərin hörmət və ehtiramla anıblar.

Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi də ehtiramla yad olunub, məzarı önünə tər çiçəklər düzülüb.

Şuşada "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalının qala-konserti keçirilib

Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərində start götürən "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalının mayın 10-da Cıdır düzündə qala-konserti olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qala-konsertdə festivalda iştirak edən ölkələrin incəsənət ustaları çıxış ediblər.

Konsert çərçivəsində "Xarıbülbül" kompozisiyası, Azərbaycan,

Qazaxıstan, Özbəkistan, Türkiyə və Türkmənistan incəsənət ustalarının təqdimatında "Söz meydanı" vokal-instrumental kompozisiya, "Türk dünyası virtuozları" ansamblının ifasında "Çahargah bəhisi", "Əfsanə Turan", "Xalq xəzinəsi" kompozisiyaları və iştirakçı ölkələrin ifaları, rəqs qruplarının digər rəngarəng çıxışları təqdim edilib.

Qala-konsert bütün iştirakçıların ifasında "Odlar yurdu Azərbaycan" kompozisiyası ilə başa çatıb.

Maraqla qarşılanan konsert proqramından sonra Xalq artisti Hacı İsmayilov təəssüratlarını bizimlə bölüşüb: "Hər dəfə Şuşada, Cıdır düzündə olanda elə bilirəm bu yerlərə ilk dəfə gəlirəm. Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada təşkil olunan "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi festivallarında 3-cü dəfədir iştirak edirəm. Hər il burada rəngarəng konsert proqramı ilə yanaşı, təbiətin də qoruböliyinə, fərqliliyinə şahid olururuq. Sevindirici haldır

ki, bu festivallar təkə Azərbaycanın yox, bütün türk xalqlarının iştirakı ilə keçirilir. Bu da insanı mənən qürurlandırır. Bu festivalda iştirak etmək böyük xoşbəxtlikdir. Biz çox sevincliyik ki, nə yaxşı Qarabağımız, Şuşamız işğaldan azad olunaraq belə gözəl günlərinə qovuşdu. Bu festivallar Azərbaycan xalqının yüksək mədəniyyətindən xəbər verir. Yüksək mədəniyyətə malik olan xalqlar daim inkişaf edəcək və yaşayacaq".

Özbəkistanlı müğənni Gülçöhrə Ruzukulova ilk dəfədir ölkəmizdə olduğunu bildirərək deyib: "Belə bir gözəl, unudulmaz festivalda iştirakdan çox məmnunam. Çox gözəl və həyəcanlı atmosfer var. Şuşa kimi cənəb bir guşədə türkdilli xalqların bir yerdə öz mədəniyyətini, incəsənətini təqdim etməsi olduqca qürurvericidir. Bu bizim birliyimizi daha da möhkəmləndirir. Özbəkistandan bura gəldiyimiz üçün çox xoşbəxtik. İlk dəfədir Şuşadaya və qismət olsa növbəti festivallarda da böyük həvəslə iştirak edəcəyəm".

Xatırladaq ki, Şuşa şəhəri 2023-cü ildə həm də Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı (TÜRKSÖY) tərəfindən "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilib. Elə bu dəfəki "Xarıbülbül" Festivalında da TÜRKSÖY-a daxil olan ölkələr, regionun türkdilli ölkələri və xalqlarının yaradıcı kollektivləri iştirak edirlər.

Qeyd edək ki, "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalı mayın 11-də yekunlaşacaq. Festivalın tədbirləri Cıdır düzü, Üzeyir bəy Hacıbəylinin heykəlinin qarşısı, Bülbülün ev-muzeyi və Şuşanın digər məkanlarını əhatə edir.

Festival günlərində Şuşanın müxtəlif məkanlarında ayrı-ayrı mövzular üzrə guşələr yaradılıb. Bu guşələrdə müxtəlif bədii təqdimatlar edilir, sərgilər nümayiş olunur, konsert proqramları keçirilir.

Şuşada Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyi münasibətilə film nümayiş etdirilib

Mayın 10-da Şuşa şəhərində müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə "İz" adlı sənədli film nümayiş etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, filmin nümayişində dövlət və hökumət rəsmiləri, hazırda Şuşada keçirilən "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalının qonaqları, tanınmış mədəniyyət, incəsənət və elm xadimləri iştirak ediblər.

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təqdim edilən ekran əsərində Ulu Öndərin

həyat və fəaliyyətindən bəhs olunub. Filmin ssenarisi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin çıxışları əsasında onun siyasi

fəaliyyətinin müxtəlif dövrlərini əhatə edir.

Filmə Ümummilli Liderin həyatı, Azərbaycana və xalqa bağlılığı, Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi qüdrətlənməsi, Qarabağın işğaldan azad edilməsi istiqamətində apardığı ardıcıl siyasətdən bəhs olunur. Eyni zamanda işğal altındakı torpaqlarımızın Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə otuzillik işğaldan azad olunması, respublikamızın ərəzi bütövlüyünün bərpa edilməsi, bununla da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin vəsiyyətinin və arzularının reallaşması da filmə yer alıb.

"Xarıbülbül" festivalının qonaqları Şuşada "Heydər Əliyev və Qarabağ" sərgisi ilə tanış olublar

Şuşadakı Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa edildikdən sonra bu gün açılışı olan Yaradıcılıq Mərkəzinin ekspozisiya salonunda Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi çərçivəsində "Heydər Əliyev və Qarabağ" sərgisi açılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sərgidə Ulu Öndər Heydər Əliyevin ardıcıl, məqsədyönlü siyasəti nəticəsində Qarabağda sosial, iqtisadi, siyasi və mədəni inkişaf istiqamətindəki xidmətlərini əks etdirən unikal fotosəkillər, sənədlər və videomaterialar nümayiş etdirilir. Həmçinin sərgidə Ümummilli Liderin vaxtilə Qarabağa səfərləri, burada keçirdiyi görüşlər, müxtəlif tədbirlərə aid fotolar da yer alır.

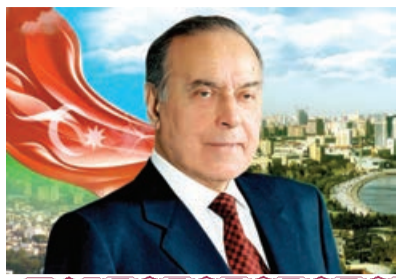
Sərginin ekspozisiyasından aydın görünür ki, Ulu Öndər dünyanın ən qədim mədəniyyət ocaqlarından biri olan Qarabağın tarixini, mədəniyyətini, incəsənətini mükəmməl bilir, böyük diqqət və qayğı göstərərək onun inkişafına çalışır. 1969-cu ildən başlayaraq Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun tarixində böyük dönüş dövrü başladı. Doğma xalqının böyük təəssübkeşi olan Heydər Əliyev mürəkkəb tarixi şəraitdə bölgədəki həyatın bütün sahələrində geniş islahatlar həyata keçirməyə nail oldu. 1979-cu il yanvarın 12-də Ümummilli Liderin iştirakı ilə Ağdam-Xankəndi dəmir yolunun açılışı oldu və istifadəyə verildi. Bu, Heydər Əliyevin Qarabağın dağlıq və aran hissələrinin, Azərbaycanın digər rayonlarının təsərrüfat və iqtisadi cəhətdən daha çox birləşdirilməsi baxımından strateji addımı və böyük tarixi xidməti idi.

Ulu Öndərin şah əsəri olan güclü Azərbaycan dövləti öz suverenliyini, müs-

taqilliyini qorumağa qadir olduğunu 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Zəfər qazanmaqla bir daha sübuta yetirdi. Sərgi ziyarətçilər tərəfindən maraqla qarşılandı.

Heydər Əliyev ili 2023

Milli həmrəyliyin əsası olan azərbaycançılıq ideyasının müəllifi

Ölkəmizin dinamik inkişaf strategiyasının əsasını qoymuş görkəmli dövlət xadimi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin zəngin irsi müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişafı və tərəqqisi yolunda, indiki və gələcək nəsillər üçün əvəzsiz sərvət, böyük qürur və ictimai mənbəyidir. Bu irsi öyrənmək və təbliğ etmək bizim hər birimizin məsul və şərəfli borcumuzdur.

Azərbaycan 1991-ci il oktyabrın 18-də dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra dövlətçiliyini bərpa etmək üçün tarixi fərsət əldə etmiş oldu. Lakin Ermənistanın XX əsrin sonunda Azərbaycana qarşı başladığı əsassız ərazi iddiaları, eləcə də hərbi təcavüzü ilə qarşılaşdıq və nəticədə torpaqlarımız işğal altına düşdü. Həmin dövrdə ölkə çətin vəziyyətdə idi - ordu formalaşmamışdı, hansı istiqamətdə addımlar atılacağı bilinmədi. Həmçinin sabitlik yox idi, kaos, hakimiyyətsizlik hökm sürürdü. Belə bir vəziyyətdə Ermənistanın ölkəmizə qarşı hərbi təcavüzünün qarşısını almaq, onun ağır nəticələrini aradan qaldırmaq, dövlətimizin ərazi bütövlüyünü və təhlükəsizliyini təmin etmək, dünyaya siyasi və iqtisadi inteqrasiya olmaq zərurəti düşülmüş, ardıcıl və milli maraqların qorunmasına əsaslanan xarici siyasət tələb edirdi.

1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyevin ilk səsəndirdiyi "Xalqın, Vətənin taleyi hər bir insanın taleyinə çevrilmişdir!" və "Vətən birdir və hamı bu Vətən üçün çalışmalıdır!" çağırışı bu sahədəki fəaliyyətin əsas göstəricisi hesab oluna bilər. Ümummilli Lider Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasını tarixi keçmişimizlə, xalqımızın adət-ənənələrinə, dövlətimizin bu günü və gələcəyi ilə bağlı olduğunu vurğulayırdı. Sovet ideologiyasının təsiri ilə dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş Azərbaycan diasporu yalnız ölkəmizə yenidən müstəqillik qazanandan sonra formalaşmağa və inkişaf yolunu tutmağa başladı. Bu baxımdan XX əsrin 80-ci illərinin sonundan etibarən SSRİ-də aparılan yenidənqurma siyasəti və sosializm rejiminin süqutu xaricdə yaşayan azərbaycanlıların Vətənə əlaqələr qurmağı üçün geniş imkanlar yaratdı.

Azərbaycana qarşı əsassız ərazi iddiaları irəli sürən Ermənistanın təcavüzkarlıq siyasəti və keçmiş SSRİ rəhbərliyinin onlara himayədarlığına öz qəti etirazını bildiren dinc insanlara qarşı sovet ordusunun xüsusi təlim keçmiş hissələrindən istifadə olunması 1990-cı il yanvarın 20-də qanlı faciəyə gətirib çıxardı. Milli azadlıq və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəyə qalxmış dinc əhaliyə silahlı təcavüz nəticəsində yüzlərlə günahsız insanın qətlə yetirilməsi və yaralanması totalitar sovet rejiminin süqutu ərəfəsində onun cinayətkar mahiyyətini bütün dünyaya bir daha nümayiş etdirdi. 1990-cı ildə Bakıda 20 Yanvar və

Azərbaycan tarixində ondan əvvəl baş vermiş faciəli hadisələr XX əsr boyu xalqımıza qarşı yeridilən düşüncülülük siyasətinin nəvbəti təzahürü idi. Sovet rəhbərliyinin himayədarlığı ilə başlayan Qarabağ münaqişəsi, Azərbaycan xalqına qarşı soyqırım və azərbaycanlıların indiki Ermənistan ərazisindəki əzəli torpaqlarından qovulması bu siyasətin mərhələləridir.

Bununla yanaşı, 1990-cı ilin Qanlı 20 Yanvar hadisələri Azərbaycan xalqının milli həmrəyliyi nümayiş etdirən mühüm hadisələrdən biri kimi müasir tariximizə şəərəf və qürurənlilik səhifəsi kimi yazıldı. Sovet qoşunlarının 1990-cı il yanvarın 20-də Bakıya hərbi müdaxiləsi zamanı yalnız Ümummilli Lider Heydər Əliyev bütün çətinliklərə baxmayaraq, yanvarın 21-də siyasi iradə nümayiş etdirərək Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyinə gəlmiş və SSRİ rəhbərliyinin törətdiyi bu cinayəti qətiyyətlə ittiham edərək bəyanatla çıxış etmiş, sovet rəhbərliyinin Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi kütləvi qırğın əməliyyatını pisləmiş və bu tarixi bəyanatı dünyada yaşayan azərbaycanlıları səfərbər edərək ayağa qaldırmışdır.

Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideyası milli həmrəyliyi, bütövlüyü təmin edən, milli təəssübkeşlik və vətənpərvərliyi hissini gücləndirən məfkurədir. Hələ SSRİ-nin mövcudluğu, həmin dövrün siyasi reallıqları və sovet ideologiyasının hakim olduğu dövrdə diaspor problemi ilə milli-ideoloji zəmində açıq və sistemli şəkildə məşğul olmağa imkan verilməmiş, mədəniyyət, xaricdə yaşayan həmvətənlərlə Azərbaycan Mədəni Əlaqələr Cəmiyyətinin ("Vətən" cəmiyyəti) yaradılması həmvətənlərimizin birləşməsinə və Vətənə əlaqəsinə xidmət edən mühüm addımlardan idi. İlk növbədə həmin dövrdə respublikamızın hərəetəfli inkişafı həmvətənlərimizdə milli qürur hissi oyadıraq onlarda Vətənə maraq və bağlılığı artırır. Hələ XX əsrin 70-80-ci illərində Heydər Əliyev böyük uzaqgörənliklə qətiyyət və müdriklik nümayiş etdirərək xalqımızın tarixi yaddaşının qorunmasına, o cümlədən Azərbaycanın bütün dünyada tanınmasına çalışdı. Məhz Heydər Əliyevin diqqət sayəsində həmin dövrdə yüzlərlə azərbaycanlı SSRİ-nin öz nüfuzlu təhsil ocaqlarında təhsil almaq imkanı əldə etdi.

Qeyd etmək lazımdır ki, hər bir dövlətin milli-mənəvi sərvəti, əsas təsir qüvvəsi və təbliğatçılıq fəaliyyətində mühüm amil kimi güvənə biləcəyi strateji silahlardan sayılan diaspor məsələsi bu gün də beynəlxalq münasibətlər sistemində əsas amillərdən sayılır. Məhz bu baxımdan diaspor siyasəti hər bir dövlətin öz mədə-

niyyətini, dilini, tarixini, adət-ənənəsini təbliğ etmək yolunda əhəmiyyət verdiyi əsas amillərdəndir. Ona görə də 1990-cı illərdə Ümummilli Lider azərbaycançılıq ideyasına müraciət edərək onu milli və birləşdirici təlimə çevirməyə çalışmışdır. Onun müstəqil Azərbaycan dövlətinə rəhbərliyi dövründə azərbaycançılıq ideyası məzmunca tamamlanaraq və zənginləşdirilərək yeni konfigurasiyada rəsmi dövlət siyasəti səviyyəsində ölkə vətəndaşlarının və bütün dünya azərbaycanlılarının birləşdirici, eləcə də səfərbəredici milli ideyası statusuna qaldırılmışdır. Onu da qeyd etmək vacibdir ki, 31 dekabrın Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü kimi qeyd edilməsi Heydər Əliyevin tarixi xidmətidir. 1991-ci il dekabrın 16-da Ümummilli Liderin təşəbbüsü əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi "Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik və birlik günü haqqında" qərar qəbul etmiş, bu hadisə azərbaycanlıların mənəvi birləşməsinə çevrilərək əlamətdar bayram kimi ilk dəfə Naxçıvanda geniş qeyd olunmuşdur.

Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasını müəyyən edərək həm də beynəlxalq aləmdə cərəyan edən hadisələri, müasir dünya siyasətini, qloballaşan və transmilliləşən dünyanın inkişaf meyillərini nəzərə alırdı. Ümummilli Liderin sistemləşdirdiyi azərbaycançılıq ideologiyası təkcə ölkəmizin ərazisində yaşayan insanları yox, eyni zamanda bütün dünyada məskunlaşan azərbaycanlıları səfərbər edərək dünyaya səpələnmiş soydaşlarımızın milli istinad mənbəyinə çevrildi. Azərbaycançılıq ideologiyası da məhz buradan qaynaqlanır və bu ideologiya bütün dünyada yaşayan soydaşlarımızı bir amal uğrunda birləşdirir.

Milli həmrəyliyin və birləşmənin ideoloji əsası olan azərbaycançılıq ideyası Ümummilli Lider tərəfindən formalaşdırılmışdır. Heydər Əliyev 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Azərbaycan Respublikası dünya azərbaycanlılarını mənəfi və maraqlarının təminatçısı olduğunu rəsmən bəyan etmiş, ilk dəfə olaraq xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla dövlət səviyyəsində sistemli iş aparmağa başlamışdır. Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmlənməsi, o cümlədən beynəlxalq əlaqələrin qurulmasında və genişləndirilməsində diasporun əhəmiyyətini dəyərli və zəngin təcrübəyə malik dövlət xadimi Heydər Əliyevin ABŞ, Almaniya, Fransa, Türkiyə, Böyük Britaniya, Rusiya, Çin və digər ölkələrə işğır səfərlərində, oradakı həmvətənlərimizlə görüşlərdə səsləndirdiyi fikirlər həm ölkə vətəndaşları, həm də Azərbaycan diasporu üçün səmərəli fəaliyyət proqramı kimi bu gün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideyasını həm də ölkədaxili ictimai-siyasi qüvvələrin, sosial, milli və dini qrupların birləşdirici amili kimi dəyərləndirmişdir: "Milli mənsəbiyyət hər bir insan üçün onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!" Heydər Əliyev milli ideologiyamızın əsasını müəyyənləşdirməklə bərabər, bilavasitə onun həyata keçirilməsinə də təminatçılıq etmişdir ki, bu da onun dövlət başçısı olmasından əlavə, həm də milli lider kimi özünə götürüldüyü missiyaya necə böyük məsuliyyətlə yanaşmasını təsdiq edirdi. Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideyasına tamamilə yeni bir məzmun verərək onu Azərbaycanın milli-etnik xüsusiyyətlərinə, müasir dövrun tələblərinə və dünyanın müasir şəraitinə uyğunlaşdırdı.

Diaspor quruculuğu işində yaxından kömək göstərən və xaricdə yaşayan soydaşlarımızın milli-mənəvi dəyərlər, milli həmrəylik və azərbaycançılıq ideyası prinsipləri kontekstində formalaşmasına çalışan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin diaspor məsələsinə xüsusi diqqət yetirməsi və bu sahədə vahid dövlət siyasətini həyata keçirməsi həmvətənlərimizin təşkilatlanması prosesini sürətləndirmişdir. Bu

baxımdan azərbaycançılıq ideyasının, milli birləşmənin və həmrəyliyin möhkəmləndirilməsi üçün dünyaya səpələnmiş soydaşlarımızın Vətənə əlaqələrinin, xüsusilə ölkəmizin bütün məsələlərdə milli maraqlarının və tarixən formalaşmış mənəvi dəyərlərinin qorunması məqsədilə diaspor quruculuğu sahəsində bir sıra mühüm addımlar atılmışdır.

Ümummilli Liderin 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının keçirilməsi haqqında 23 may 2001-ci il tarixli sərəncamı diaspor quruculuğu sahəsində həlledici mərhələ oldu. Bu fəaliyyətin nə qədər ciddi və genişmiqyaslı olduğunu "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla Bağlı Dövlət Siyasəti haqqında" qanunun qüvvəyə minməsi bir daha təsbit etdi. Ümummilli Liderin 2002-ci il dekabrın 27-də imzaladığı fərman diaspor siyasətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar dövlət orqanlarının fəaliyyətinin əsaslarını müəyyən etdi. Qanunda Azərbaycan diasporu ilə bağlı təsbit olunmuş maddələrin səmərəliliyinin artırılması, diasporumuzun təşkilatlanması, dünya azərbaycanlılarının birləşməsinin yaranması, dövlətimizin bu sahədə apardığı siyasətin təbliğinə nail olmaq kimi konkret məqsəd və vəzifələr yer alırdı.

2002-ci il iyulun 5-də isə Heydər Əliyevin "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında" imzaladığı fərman Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin müstəqil qaydada əlaqələndirilməsi, dünya azərbaycanlılarının siyasi və ideoloji birləşməsinin təminatı baxımından müstəsna əhəmiyyət kəsb edən mühüm tarixi sənəd idi. 2008-ci il noyabrın 19-da isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əsasında Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. Azərbaycan səfərlərində, eləcə də diaspor quruculuğu sahəsində dövlət siyasətinə xidmət edəcək belə bir komitənin yaradılması bir daha Ümummilli Liderin uzaqgörən şəxsiyyət vəsiqəsinin sübut edirdi. Bu uzaqgörənlik dövlətimizin Azərbaycan diasporunun daha sıx təşkilatlanması istiqamətindəki fəaliyyəti, Bakıda dünya azərbaycanlılarının dörd qurultayının keçirilməsi, xaricdə yaşayan həmvətənlərimizlə iş üzrə ayrıca dövlət qurumunun təsis olunması ilə soydaşlarımızın tarixi Vətənə əlaqələrinin güclənməsinə mühüm zəmin yaratmış, azərbaycançılıq məfkurəsi, milli həmrəylik, Azərbaycanın milli maraqlarının və mənəvi dəyərlərinin qorunmasına nail olmaqla ölkəmizin dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsinə çevrilmişdir.

Ulu Öndər hər zaman milli mənfəələrin qorunmasına yönəlmiş mühüm addımlar atmışdır.

Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş azərbaycançılıq, milli birlik və həmrəylik ideyası bu gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla inkişaf etdirilir. 2016-cı il iyunun 3-də Bakıda dövlət başçısının təşəbbüsü ilə keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının IV Qurultayında 49 ölkədən 500-dən çox diaspor nümayəndəsi və qonaq iştirak etdi. Bu qurultay dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş 50 milyon nəfərdən artıq azərbaycanlıları bir araya gəlməsinə mühüm rol oynayan azərbaycançılığın böyük tarixi imkanlara, birləşməyə, səfərbər etməyə gücünə malik olduğunu bir daha təsdiqlədi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu məsələyə diqqətli bir daha cəlb edərək Dünya Azərbaycanlılarının IV Qurultayında çıxışında demişdir: "...Diaspor təşkilatları ilə səfərlərlər arasında möhkəm əlaqələr olmalı və bu əlaqələr güclənməli, o cümlədən xarici ölkələrdə dövlət, hökumət, qanunvericilik orqanlarında Azərbaycan diaspor nümayəndələrinin sayı daha da çox olmalıdır".

Qəhrəman Azərbaycan Ordusu işğal altında olan torpaqlarımızı azad etmək üçün genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatları həyata keçirdiyi günlərdə xalqımız bütün lütfüklə Müzəffər Ali Baş Komandanın ətrafında səfərbər oldu. Azərbaycan torpaqlarının azad edilməsi xalqımızda, o cümlədən dünyada yaşayan bütün azərbaycanlılarda böyük inam və ruh yüksəkliyi yaratdı. Bununla yanaşı, dövlət başçısının xarici kütləvi informasiya vasitələrinə verdiyi çoxsaylı müsahibələri Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü, davam edən hərbi əməliyyatlarla bağlı tarixə, beynəlxalq hüquqa və ədalətə əsaslanaraq, tutarlı arqumentlər üzərində qurulan aydın, məntiqli fikirləri, ölkəmizin haqlı mövqeyinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında müstəsna rol oynadı. Həmçinin bu müsahibələr informasiya məkanında düşmənin yalan üzərində qurulmuş təbliğat maşınına ağır zərbə vurdu və Ermənistanın təcavüzkar siyasətini, eləcə də onun himayədarlarının ifşa olunması ilə nəticələndi.

Prezident İlham Əliyevin müsahibələri və xalq müraciətləri dünyada yaşayan bütün azərbaycanlıları ölkəmizin milli maraqları, birlik və həmrəyliyi istiqamətində birləşdirici amilə çevirdi. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan minlərlə soydaşımız 44 gün ərzində Azərbaycan Ordusunun qələbələri və işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi münasibətilə Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə ünvanladığı məktublarda Azərbaycan dövlətinə, xalqına və Prezidentinə dəstək ifadə olunmuşdur. Xalqımız üçün belə bir həssas dönmədə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi və xaricdə yaşayan azərbaycanlılar üzərlərinə düşən məsuliyyəti dərək edərək vəzifə borclarını böyük fəxarət və qürurla yerinə yetirmiş, Azərbaycan reallıqlarının dünyaya çatdırılması üçün yaşadığı ölkələrin kütləvi informasiya vasitələrində çoxsaylı çıxışlar etmişlər. Eyni zamanda müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən koordinasiya şuraları tərəfindən müxtəlif ölkələrin prezidentləri, parlament üzvləri, BMT, Avropa Parlamenti, Avropa Şurası və digər beynəlxalq təşkilatlar, tanınmış siyasətçilər, beynəlxalq media nümayəndələri, ayrı-ayrı ölkələrin parlamentləri və tanınmış ictimai-siyasi xadimlərinə Ermənistanın təcavüzkar, işğalçılıq siyasəti, terrorçuluq fəaliyyəti haqqında müxtəlif dillərdə ətraflı məlumatları özləndirən beş minə yaxın məktub elektron poçt vasitəsilə göndərilmişdir. Bununla yanaşı, xaricdə yaşayan soydaşlarımız tərəfindən Azərbaycan Ordusuna və səhid ailələrinə dəstəklə bağlı çoxsaylı müraciətlər nəzərə alınaraq Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi məvafiq maarifləndirmə, təşkilati və təbliğat işləri aparmışdır.

2022-ci il aprelin 22-də dünyanın 65 ölkəsindən 400-dən çox soydaşımız bir araya gətirən Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayının müəz Qarabağın tacı, mədəniyyət paytaxtımız Şuşada keçirilməsi böyük rəmzi, həmçinin siyasi mənə daşıyırdı. Zəfər Qurultayında 230-a yaxın xarici ölkə vətəndaşı olan azərbaycanlı, o cümlədən 36 alim və 36 iş adamı iştirak edirdi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qurultayın açılışında çıxışı zamanı qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan postmüharibə dövrünə tam hazırdır və öz sülh gündəliyi-

ni təqdim edir. Ermənistanla Azərbaycan arasında əlaqələr, o cümlədən diplomatik əlaqələr yaradıla bilər. Bu təklifi irəli sürməklə biz bir daha xoş niyyətimizi göstəririk və yenə də deyirik, uzaqgörənlik göstəririk. Ermənistan hərdən bir baş qaldıran revanşist qüvvələr bilməlidirlər ki, bu, Ermənistan üçün yeganə çıxış yolu deyil, bəlkə də son şansdır. Əgər bundan imtina etsələr, onda biz də Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımayacağıq, bunu rəsmən bəyan edəcəyik. İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrini nəzərə alaraq Ermənistan tərəfi yaxşı başa düşməlidir ki, bu addım nəyə gətirib çıxaracaq.

Azərbaycan Prezidentinin qurultaydakı konseptual xarakterli nitqi postmüharibə dövründə ölkəmizin mövqeyi ilə yanaşı, diaspor fəaliyyətinin inkişafı üçün də əsas hədəfləri aydın şəkildə özündə ehtiva etdi. Azərbaycan xalqının özmi, Vətən sevgisi, Azərbaycan ösgörünün gücü və bütün bu amillərin Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə "dəmir yumruğu"na çevrilməsi gələcəkdə Azərbaycana münasibətini istiqamətini müəyyən edir.

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsindəki hərbi, diplomatik və informasiya məkanındakı uğurları nəticəsində yaranmış reallıqların beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında yeni yanaşmalar tələb olunur. Ona görə də Şuşa Qurultayında əsas hədəflər arasında postmüharibə dövründə diaspor fəaliyyətinin təşkili dayanır. Buraya bir tərəfdən tarixi Vətənə əlaqələrin gücləndirilməsi, yeni nəslə vətənpərvərlik hisslərinin aşılanması və Azərbaycan dilinin həfəsənu məktəbləri çərçivəsində tədrisinin təşkili, eləcə də şəbəkəmə və müxtəlif səpkidə kampaniyaların hazırlanması kimi icmaddaxili fəaliyyətlər, hərbi tərəfdən, yerli ictimaiyyətə beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə də siyasi və akademik dairələrlə yeni dövrun tələblərinə uyğun münasibətlərin qurulması daxildir.

Prezident İlham Əliyev çıxışı zamanı Şuşada keçirilən qurultayın çox böyük tarixi mənə daşdığını bildirərək qeyd etmişdir ki, bu gün Azərbaycan yeni dövrdə qədəm qoyub: "Biz otuz il işğal edilmiş ölkə kimi yaşamışıq. Bu, bizim üçün çox ağır idi - monim üçün Prezident kimi, hər bir vətəndaş üçün, sizin üçün - xaricdə yaşayan azərbaycanlılar üçün". Ancaq bu gün vəziyyətim tam fərqli olduğunu vurğulayan dövlət başçısı demişdir: "Bu gün alnımız açıqdır, bu gün üzümüz güldür, bu gün başımız dikdir və həmişə belə olacaq. Mən tam əminəm ki, bundan sonra Azərbaycan xalqı müzəffər xalq kimi əbədi yaşayacaq, Azərbaycan dövləti qalib dövlət kimi əbədi yaşayacaq. Biz öz torpağımızdayıq. Bu torpaqda möhkəm dayanmışıq və heç kim heç vaxt bu torpaqlardan bizi tərpədə bilməz".

Azərbaycan mədəniyyətinin incisi olan Şuşada keçirilmiş Zəfər Qurultayı diaspor nümayəndələrinin Qarabağ torpağından aldıkları mənəvi güclə öz ölkələrində fəaliyyətlərini daha əzmlə qurmalarına təkan verir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bununla bağlı demişdir: "Artıq bu gün dünyada mövcud olan və fəallaşan Azərbaycan icmaları ölkəmizə də dəstəkdir. Biz də onları dəstəkləyirik. Dəfələrlə demişəm ki, bütün Azərbaycan vətəndaşları, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bilirlər ki, onların arxasında güclü Azərbaycan dövləti dayanır".

Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş siyasi kursun Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən inkişaf etdirilməsi nəticəsində Azərbaycanın global miqyasda qazandığı uğurlar və tarixi nailiyyətlər ölkə daxilində milli birləşmənin təmin olunmasına, həmçinin dünya azərbaycanlıları arasında həmrəyliyin güclənməsinə təkan vermiş, xüsusilə, xaricdə yaşayan soydaşlarımızı daha da ruhlandıraraq ölkəmizin milli maraqlarının qorunması istiqamətində fəaliyyət göstərməsinə zəmin yaratmışdır.

Elçin ƏHMƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Dövlət İdarəçilik Akademiyasının Qarabağ İrsini Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri,
beynəlxalq münasibətlər üzrə professor, siyasi elmlər doktoru

Heydər Əliyev İli 2023

Azərbaycan xalqının milli dövlətçilik tarixinin böyük bir dövrü Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bu dövrün xarakterini Ulu Öndərin şəxsiyyəti, dövlətçilik təfəkkürü, Azərbaycan namına fədakar fəaliyyəti müəyyənləşdirir. Ötən əsrin 70-ci illərindən cəmiyyətimizdə sağlam ideyaların yayılması, xalqda milli mənlilik şüurunun formalaşmasında, milli qürur hissəsinin oyanmasında Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri vardır.

Sovet dövrünün sört qadağaları dövründə belə böyük rəhbər Azərbaycanı istər iqtisadi, istər siyasi, istərsə də mədəni-intellektual cəhətdən dirçəldirdi. Ulu Öndər xalqımızı öz torpaqlarının, tarixi irsinin, taleyinin həqiqi sahibinə çevirmək üçün yorulmadan mübarizə aparırdı. Bir sözlə, xalqın əsrlər boyu formalaşan güclü, qətiyyətli, milli lider idealı məhz Heydər Əliyevin şəxsiyyətində həqiqətə çevrilmişdir.

Böyük rəhbər müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin milli-mənəvi, ideoloji əsaslarını yaratmışdır. Azərbaycan xalqının müstəqil və güclü dövlətə sahib olmaq arzusunun praktik şəkildə gerçəkləşdirmiş və çağdaş tariximizdə əbədi yaşarlığını təmin etmişdir. Bu il anadan olmasının 100-cü ildönümünü tamam olan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin zəngin həyat və fəaliyyəti, siyasi irsi Vətənimizin tarixində çox əlamətdar bir dövrün əsasını qoyduğunu təsdiqləyir.

Bütün həmvətənləri birləşdirən azərbaycanlıq məfkurəsi

Ümummilli Liderin Vətəni qarşısındakı ən mühüm xidmətlərindən biri azərbaycanlıq düşüncəsini bütün həmvətənlərini birləşdirən ideologiya halına gətirməsi, müstəqil dövlətin ideya əsasına çevirməsidir. Ulu Öndər xalqının milli ruhunu, kimliyini təcəssüm etdirirdi. Azərbaycan sərhədlərindən kənarada təmsil ediyin ölkəni Heydər Əliyevin adı ilə nişan vermək hər bir həmvətənimiz üçün böyük qürur hissi idi. Çünki bu ad onu nişan verən hər kəsə ancaq şərafət gətirirdi. Heydər Əliyev hələ sovet dövründə Azərbaycanca rəhbərlik edərək azərbaycanlıq məfkurəsinin bütün soydaşlarımız arasında yayılmasına, bu ideyanın geniş ictimai dəyər qazanmasına çalışırdı. Bunu o vaxtlarda yaradılmış Azərbaycan ədəbiyyatında, musiqisində, kinosunda, təsviri sənətində, eləcə də xalqın ruhunu, tarixini, milli-mənəvi dəyərlərini təbliğ və tərənnüm edən digər çoxsaylı əsərlərdə bu gün də müşahidə etmək olar. Həmin zamanlarda Ulu Öndər respublikamızdan kənarada yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlaşmasını, diasporumuzun təşəkkül tapmasını vacib sayırdı.

Heydər Əliyev həmin ağır, gərgin, müxtəlif qadağalarla dolu olan bir zamanədə Azərbaycanın ziyalılarınə sovet rəhbərliyinin təzyiqlərindən qətiyyətli müdafiə edir, onların sıxışdırılmasını qarşısını almağa müvəffəq olurdu. Bir sözlə, o illərdə biz nadir milli mədəniyyətimizin bütün qatlarını özümüz üçün sanki təzədən açıq və yenidən qiymətləndirirdik. Böyük şəxsiyyət dünyanın hansı qütbündə yaşamırsından asılı olmayaraq özünü doğma Vətəninə ruhən, qəlben bağlı sanan bütün yurddaşları üçün güclü bir dövlət qururdu.

Her bir ideologiyanın uğuru, ilk növbədə, onu irəli sürən dühə sahibinin özünün göstərdiyi nümunədən asılıdır. Bu mənada Heydər Əliyev ən böyük azərbaycanlı idi. "Her bir insan üçün milli mənsəbiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam" deyən Ulu Öndər yürütdüyü siyasətlə bütün dünya azərbaycanlılarının liderinə çevrilmişdir, yer üzündə yaşayan soydaşlarımızı vahid məqsəd ətrafında birləşdirmişdir. Heydər Əliyev xarici ölkələrdə

İki əsrin qüdrətli tarixi şəxsiyyəti

Azərbaycan diasporunun formalaşdırılmasının vacibliyini, lobbiçilik fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini və perspektivlərini bəyan etmişdir. Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyini nail olmaq üçün özünə düşən tarixi missiyanı uğurla yerinə yetirmiş, bu istiqamətdə mühüm addımlar atmışdır.

Mədəniyyətimizin intibah dövrü

Heydər Əliyevin zəngin həyat və fəaliyyətində mədəniyyətə, sənət adamlarına sevgi və diqqət, bu sahənin inkişafının dəstəklənməsi, bütün bunların nəticəsində isə Azərbaycan və ümumən dünya mədəniyyətinə böyük nailiyyətlərin qazandırılması mühüm yer tuturdu. Böyük rəhbərin həm sovet Azərbaycanına, həm də müstəqil Azərbaycan dövlətinə rəhbərlik etdiyi illər milli mədəniyyətimizdə, sözün əsl mənasında, intibah dövrüdür. Müstəqilliyimizin ilk onilliyinin müəyyən maddi imkanlıqları, keçid mərhələsində yaşayan ölkəmizin müxtəlif sosial-iqtisadi problemlərin həlli zərurəti ilə üz-üzə qalması mədəniyyət sahəsində atılan addımlara müəyyən məhdudiyətlər yaradırdı. Amma Ulu Öndər bütün məhdudiyətlərə rəğmən ölkənin mədəni həyatında böyük bir canlanma yaratmış, bu sahənin prioritet olacağını göstərmiş, sənətin, sənətkarların taleyini ümidinə buraxılmasına imkan verməmiş, onların global inkişaf meyillərindən faydalanması, dünyaya çıxması üçün möhkəm təməllər formalaşdırmışdır.

Ulu Öndərin respublikaya birinci rəhbərliyi dövründə Nizami Gəncəvi, Məhəmməd Füzuli, İmaddəddin Nəsimi kimi mütəfəkkir şairlərin hikmət xəzinələrinin beynəlxalq səviyyədə tanınması, yubileylərinin keçirilməsi, rəssamlıq və heykəltarlıqdan musiqiyədək bir çox sahələrdə monumental sənət əsərlərinin yaradılması mədəniyyət tariximizdə dəyərli səhifələrdir. Həmin illərdə Üzeyir bəy Hacıbəylinin, Cəfər Cəbbarlının ev-muzeylərinin, Nəriman Nərimanovun, Bülbülün xatirə muzeylərinin, digər ədəbiyyat və mədəniyyət xadimlərimizin muzeylərinin yaradılması, Şuşada Molla Pənah Vəqifin məqbərəsinin inşası və bu kimi onlarca mühüm qərarlara imza atan Heydər Əliyev bu işlərin uğurla başa çatdırılmasına bilavasitə rəhbərlik etmişdi. Qara Qarayev, Fikrət Əmirovun məşhur "Min bir gecə" baletinə bir neçə dəfə tamaşaçı kimi baxmış, daha sonra isə Sovetlər İttifaqının mədəniyyət naziri ilə danışıqlar aparıb baletin Kremlin Qurultaylar sarayında göstərilməsinə nail olmuşdu. Moskvada çalışdığı dövrdə Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə dəstəyi ilə bostokların əsəri "Bolşoy teatr"ın səhnəsində də göstərilmişdi.

Milli mədəniyyətimizin inkişafında müstəsna rol oynayan teatr fəaliyyəti onun xüsusi diqqətində idi. Ötən əsrin 70-ci illərində məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və dəstəyi ilə Bakıda Opera və Balet Teatrı, Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrı bərpə edilmiş, Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrı və Gənc Tamaşaçılar Teatrı yenidən tikilmiş, Şəkidə, Sumqayıtda, Ağdamda sənət məhəbbətləri bərpə olunmuş, Lənkəranda yenidən teatr açılmışdı. Bu, Azərbaycanda sənət sənətinin, teatr həyatının çiçəkləndiyi dövr idi. Bütün bunlar Heydər Əliyevin teatr sənətinə böyük sevgisindən irəli gəlirdi. İşlərinin gərginliyinə, gündəlik qrafikinə sığdırılmasına baxmayaraq, Bakıdakı bütün teatr əsərlərinin premyeralarına şəxsən gəlib baxmağa çalışır, tamaşalar bitdikdən sonra isə səhnə arxasına keçərək sənət adamları ilə görüşüb onları təbrik edər, eyni zamanda tamaşaçı kimi rəyini bildirir, onları ruhlandırardı.

Böyük şəxsiyyətlərə ehtiram

Heydər Əliyev Üzeyir bəy Hacıbəylinin musiqi dühasına pərəstiş edirdi. Bu gərkəmli Azərbaycan bostekalarının 90 illiyinin SSRİ-nin

paytaxtında, Moskvanın ən Böyük sütunlu salonunda - "Bolşoy teatr"da keçirilməsinə nail olmuşdu. Ümummilli Liderin müxtəlif illərdə Milli Kino, Üzeyir Musiqi, Azərbaycan Əlifbası və Ana Dili günlərində təsis edilməsi haqqında fərmanlar imzalaması da böyük şəxsiyyətin milli mədəni irsə son-suz məhəbbət və qayğısının bariz nümunəsidir. Ulu Öndər Azərbaycan dilinin də həqiqi himayədarı idi. Yüksək kürsülərdən beynəlxalq ictimaiyyətə ana dilində səslənəndə, eləcə də ölkəmizdə latın qrafikasının tətbiqi işinin başa çatdırılması dahi siyasətçinin unudulmaz xidmətlərindədir. Bütün bunların nəticəsində ki, bu gün Azərbaycanın yüksək poliqratik göstəriciləri ilə seçilən nəsləri nüfuzlu beynəlxalq kitab sərgilərində nümayiş olunur, müsabiqələrdə mükafatlara layiq görülür.

Heydər Əliyev türkdilli xalqların birliyinə, əməkdaşlıq əlaqələrinə böyük önəm verirdi. Ulu Öndərin yenidən hakimiyyətə gəlməsi ilə Azərbaycanla müstəqil türk respublikaları arasında bütün sahələrdə əlaqələrin inkişaf etməyə başladığı. Qardaş xalqların mədəni inteqrasiyasının zəruriliyini dərk edən Heydər Əliyev türk dünyasında həmrəyliyini önəmli vurğulayırdı.

formalaşmasına mühüm təsirləri barədə proqram xarakterli nitq söyləmişdi.

Ümummilli Liderin müxtəlif illərdə Milli Kino, Üzeyir Musiqi, Azərbaycan Əlifbası və Ana Dili günlərində təsis edilməsi haqqında fərmanlar imzalaması da böyük şəxsiyyətin milli mədəni irsə son-suz məhəbbət və qayğısının bariz nümunəsidir. Ulu Öndər Azərbaycan dilinin də həqiqi himayədarı idi. Yüksək kürsülərdən beynəlxalq ictimaiyyətə ana dilində səslənəndə, eləcə də ölkəmizdə latın qrafikasının tətbiqi işinin başa çatdırılması dahi siyasətçinin unudulmaz xidmətlərindədir. Bütün bunların nəticəsində ki, bu gün Azərbaycanın yüksək poliqratik göstəriciləri ilə seçilən nəsləri nüfuzlu beynəlxalq kitab sərgilərində nümayiş olunur, müsabiqələrdə mükafatlara layiq görülür.

Heydər Əliyev türkdilli xalqların birliyinə, əməkdaşlıq əlaqələrinə böyük önəm verirdi. Ulu Öndərin yenidən hakimiyyətə gəlməsi ilə Azərbaycanla müstəqil türk respublikaları arasında bütün sahələrdə əlaqələrin inkişaf etməyə başladığı. Qardaş xalqların mədəni inteqrasiyasının zəruriliyini dərk edən Heydər Əliyev türk dünyasında həmrəyliyini önəmli vurğulayırdı.

Mədəniyyət diplomatiyası

Mühüm istiqamətlərdən biri də Azərbaycanın mədəni əlaqələrinin genişləndirilməsi məsələsi ilə bağlı idi. Heydər Əliyev hələ ötən əsrin 70-ci illərində respublikanın mədəni əlaqələr məkanını təkcə keçmiş SSRİ ilə məhdudlaşdırma-yaraq qeyri-adi dərəcədə genişləndirmişdi. Bu böyük azərbaycanlı dünyanın ən müxtəlif ölkələrində vətəninə tanıtmağa çalışır, ölkəmizə, xalqımıza mədəniyyət müstəvində dostlar qazandırdı. Belə ki, ötən əsrin 70-ci illərində Yaponiyada Azərbaycanın tarixi, elmi, milli-mədəni ənənələrinə həsr edilmiş sərgi açılmışdı. İtaliyanın Neapoli şəhərində isə Azərbaycan mədəniyyəti günləri keçirilmişdi. 1978-ci ilin oktyabrında Böyük Britaniyada Azərbaycan mədəniyyəti layihələri, milli-mənəvi dəyərlərimizin dünyada tanınması təşəbbüsləri ilə mədəni əlaqələrin gücünü, təsirini müasir dövrdə hər birimiz daha aydın şəkildə görərk edirik.

niyyət layihələri, milli-mənəvi dəyərlərimizin dünyada tanınması təşəbbüsləri ilə mədəni əlaqələrin gücünü, təsirini müasir dövrdə hər birimiz daha aydın şəkildə görərk edirik.

Qürur mənbəyi

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq və intellektual potensialı ilə qürur duyurdu və vurğulayırdı ki, bizim xalqın ən böyük potensialı insanları Vətənə, torpağa bağlılığı və onu qorumaq hissidir. Bu dahi şəxsiyyət Azərbaycan xalqının nə qədər istedadlı, vətənsəvar, cəsur və fədakar, eyni zamanda sülhsevər, beşəri dəyərlərə yaşayan xalq olduğunu bütün dünyaya göstərmək istəyir, buna nail də olurdu. Heydər Əliyev hələ sovet Azərbaycanına rəhbərliyi illərində respublikamızın bütün bölgələrində faşizmə qarşı müharibədə qəhrəmanca həlak olmuş azərbaycanlı döyüşçülərin xatirəsini canlandıran memoriallar qurub yaratmışdı. Bu memoriallar Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq irsini faktlaşdırırdı. Xalqımızın faşizmə qarşı mübarizədəki rolunu canlandırdı, həm ön, həm də arxa cəbhədə misilsiz fədakarlıqlar göstərmiş qəhrəman övladlarımızın xatirəsini yaşadaraq gənc nəsli üçün də qürur mənbəyinə çevirirdi.

Ümummilli Liderin xalqın təkidli tələbindən sonra 1993-cü ildə ölkə rəhbərliyinə qayıdışı cəmiyyət həyatının bütün sahələrində olduğu kimi, mədəniyyət sahəsində də böyük dönüş yaratdı. Heydər Əliyevin elmi cəhətdən əsaslandırılmış, tarixi ənənələrə və müasir dövrün çağırışlarına əsaslanan siyasəti milli mədəniyyətimizin davamlı inkişafını təmin etmiş oldu.

Ulu Öndərin rəhbərliyi altında müasir dünya elmində və praktikasında mövcud olan bir sıra model-lər sırasından mədəniyyətlərin dia-loqu modeli seçildi və Azərbaycan tədrisən bütün dünyada mədəniyyətlərin dia-loqu məkanı kimi tanınmağa başladı. 1993-2003-cü illər ərzində yeni mədəniyyət siyasəti-

no uyğun olaraq dövlət tərəfindən çoxsaylı və mühüm əhəmiyyətli iş-lər görüldü. Bu sahədə mükəmməl hüquqi baza yaradıldı. "Mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında", "Turizm haqqında", "Nəşriyyat işi haqqında", "Muzeylər haqqında", "Arxiv fondu haqqında", "Məmarlıq fəaliyyəti haqqında" qanunlar da daxil olmaqla 21 qanun qəbul edildi. Elmdə, ədəbiyyatda, mətbuatda ideoloji senzura ləğv olundu, mədəniyyətin mühüm sahələrindən olan idmanda böyük uğurlara imza atıldı. Görkəmli yaradıcı şəxsiyyətlərimizin, mədəniyyət məbədlərimizin yubileyləri yenə də xoş mədəniyyət hadisələrinə çevrildi.

Vətən, millət, mənəviyyat

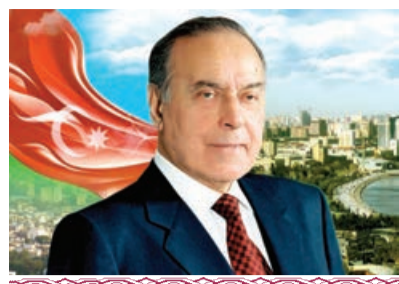
Heydər Əliyev böyük azərbaycanlı idi və qeyd edirdi ki, Azərbaycan on illərlə, yüz illərlə bu torpaqda yaşayan bütün insanların Vətəni olub, bundan sonra da Vətəni olmalıdır. Ümummilli Liderin irəli sürdüyü azərbaycanlıq məfkurəsi tarixən çoxmillətli ölkə olan Azərbaycanda milli vəhdəti təmin etdi, min illər söykənən birgəliyimizlə bütün insanları Vətən maraqları ətrafında bir araya gətirdi. Azərbaycanın gələcəyinə böyük nikbinlik aşıladı. "Azərbaycan xalqını əsrlər boyu yaşadan, bu günə qədər gətirib çıxaran onun gələcəyə həmişə nikbinliklə baxması olmuşdur", deyən Ümummilli Lider milli-mənəvi dəyərlərimizi daim uca tutur, insanlarımızı bu dəyərlərə hörmətlə yanaşmağa, onları yaşatmağa, nəsillərdən-nəsillərə ötürməyə çağırırdı.

"Biz hamımız azərbaycanlıyıq, hamımız bir millətiq. Hamımızın bir dilimiz - Azərbaycan dilimiz var, hamımız bir dinə mənsubuq, hamımız bir millətin övladlarıyıq", deyən Ulu Öndər qeyd edirdi ki, kim bizim əlaqəmizə, mənəviyyatımıza, milli ənənələrimizə zidd yollarla gedəcəksə, o cür həyat tərzi ilə yaşayacağısa, onların Azərbaycanada yaşamaq hüququ yoxdur. Ümummilli Lider deyirdi: "Mən bu gün bir azərbaycanlı kimi, özündə həm milli-mənəvi dəyərləri, həm də ümumbəşəri dəyərləri cəm edən bir insan kimi deyirəm ki, bizim xalqımızın mənəvi-əlaqi mentaliteti onun ən böyük sərvətidir, xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri onun milli sərvətidir... Biz tarixi köklərimizi həmişə iftixar hissi ilə qiymətləndirməliyik və tarixi köklərimizin mənasını dünyaya bəyan etməliyik, yaymalıyıq, təbliğ etməliyik, onunla fəxr etməliyik".

Heydər Əliyev Azərbaycanın hər bir sakinində vətəndaşlıq düşüncəsi, vətəndaşlıq məsuliyyəti aşılayırdı. "Vətəndaş" sözünün nə qədər böyük və müqəddəs söz olduğunu anladır. "Görək hamımız dərək edək ki, müstəqillik qazanmışdıq, xalqımız azaddır, öz taleyini həll etmək imkanı var, Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yaşayalı və inkişaf etməlidir. Bunu üçün hər bir kəsə vətəndaşlıq hissi, Vətən taleyi ilə yaşamaq hissi yüksək səviyyədə olmalıdır", deyən Heydər Əliyev bəyan edirdi ki, Azərbaycanın müstəqilliyi, milli azadlığı, öz taleyini, milli-mənəvi dəyərlərinə sahib olması tarixi hadisədir.

Müdrük Lider qloballaşan dünyamızda Azərbaycanın yerini, növbəyini, özünəməxsusluğunu, eyni zamanda beşəri inkişaf meyillərinə açılığını da dəqiq müəyyənləşdirirdi. Heydər Əliyev bütün dünyada sülh, insanlara xoşbəxtlik arzulayan tarixi şəxsiyyət idi və beşəriyyət üçün sülhə, bəzişməyə nail olmağın yolunun mənəvi kamillikdən keçdiyini təlqin edirdi.

İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Heydər Əliyev İli 2023

Qüdrətli Azərbaycanın ən ali mükafatları

"Heydər Əliyev" ordeni və 100 illik yubiley medalı Ulu Öndərə əbədi ehtiramın bariz təcəssümüdür

Müstəqil müasir Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ölkəmizdə tənənlə şəkildə qeyd edilir. Bütün siyasi karyerasını, həyatını xalqın, dövlətinin əbədi müstəqilliyinin qorunub saxlanmasına, daha da möhkəmlənməsinə həsr edən Ulu Öndərin bioqrafiyası bütünlüklə Azərbaycanın törcümeyi-halı, şöhrət salnaməsidir.

Ölkəmizdə hansı uğura, zəfərə, tərəqqiyə nəzər salsan, orada hökumət Heydər Əliyevin imzası, müəllifliyi görünəcək. Tarixin ən çətin anlarında yurdunu, millətini kəsməklərdən, asırımlardan keçirən, inamla işıqlı sabahlara doğru aparın Ulu Öndərin adı elə məhz buna görə də Azərbaycan xalqının qəlbində əbədiləşib. Hər il mayın 10-da Azərbaycanda ümumxalq bayramının keçirilməsi şərtləndirən də məhz Ümummilli Liderə olan sevgidir. Bu bayram həm də əbədi ehtiramın bariz təcəssümüdür.

26 nəfərən layiq görüldüyü ən yüksək dövlət təltifi

Ümummilli Liderin bu müstəsna tarixi xidmətlərini nəzərə alan Azərbaycan hökuməti onun xatirəsinə dövlət səviyyəsində əbədiləşdirmək məqsədilə respublikanın ən yüksək və ən ali mükafatı sayılan "Heydər Əliyev" ordeni təsis etmişdir.

Ali ordenin təsis edilməsi Milli Məclisə dövlət başçısının "Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev oğlu Əliyevin xatirəsinə əbədiləşdirilməsi haqqında" 10 mart 2004-cü il tarixli fərmanı ilə tövsiyə olunub. Milli Məclisin 22 aprel 2005-ci il tarixli qərarına əsasən, "Heydər Əliyev" ordeni təsis edilib və həmin qanun dərc edildiyi gündən - 28 aprel 2005-ci il tarixdən qüvvəyə minib. Yəni ölkə qanunvericiliyinə görə, həmin tarixdən Azərbaycanın ən yüksək dövlət təltifi "Heydər Əliyev" ordenidir.

Təsis edildiyi vaxt "Heydər Əliyev" ordeni ulduzdan, orden zəncirindən və nişandan ibarət olub. 2014-cü il fevralın 3-də ordenin əsasnaməsinə edilən dəyişiklikdən sonra döş nişanı da əlavə edilib.

Ali mükafat həm ölkə vətəndaşlarına, həm də əcnəbilərə verilir. Ölkəmizdə Azərbaycanın tərəqqisinə, əzəmətinə və şöhrətinə artmasına töhfə verən, Vətənin müdafiəsində, dövlət mənafehlərini qorunmasında mərdlik, şücaət göstərən şəxslərə və dövlət başçısına onun statusuna görə verilir.

Azərbaycan qarşısında böyük xidmətləri olan, azərbaycançılıq ideyasının həyata keçirilməsində, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinin möhkəmləndirilməsində xüsusi xidmətlər göstərən, ölkəmizlə digər dövlətlər arasında siyasi, iqtisadi, elmi və mədəni əlaqələrin qurulmasında və inkişaf etdirilməsində müstəqil addımlar atan əcnəbilər bu ali mükafata layiq görülür.

2005-ci ildən bu günə qədər 26 nəfər bu ali ordenlə təltif edilib. 26 nəfərdən 10 nəfəri Azərbaycan vətəndaşı, 16 nəfəri isə xarici dövlətlərin vətəndaşlarıdır. Ordenlə təltif edilənlərdən 14 nəfəri həmin zaman dövlət başçısı olublar. Təltif olunan 26 nəfərdən cəmi 2 nəfəri xanımdır.

Ordenin ilk laureatı Azərbaycan tarixinin ən qüdrətli dövlətinin çevirən, 200 illik münaqişəyə, 30 illik

müharibəyə son qoyub xalqın yurd-torpaq həsrətini aradan qaldıran Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevdir. 2005-ci il aprelin 28-də keçirilən tənənlə mərasimində "Heydər Əliyev" ordenini və onun bir nömrəli vəsiqəsini Prezident İlham Əliyevə Konstitusiyası Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayev təqdim etmişdir.

Bu ali mükafata həmçinin ölkəmizdə siyasətin, iqtisadiyyatın, mədəniyyətin, təhsilin, səhiyyənin, islam dininin və idmanın inkişafında səmərəli fəaliyyətə, xalqımızın mədəni irsinin beynəlxalq miqyasda geniş təbliğində böyük xidmətlərinə görə Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva, Tahir Salahov, Ömər Eldarov, Şeyx Allahşükür Paşazadə, Zeynəb Xanlarova və başqaları, əcnəbilərdən isə Türkiyə ilə Azərbaycan arasında dostluq, qardaşlıq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi və inkişafında xüsusi xidmətləri olan hazırkı dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdəğan, sabiq Prezident Abdulla Gül, Türkiyə Bilkent və Hecəttəpə Universitetlərinin banisi İhsan Doğramacı, Jak Şirak (Fransanın sabiq prezidenti), Nursultan Nazarbayev (Qazaxıstanın sabiq prezidenti), Viktor Yuşenko (Ukraynanın sabiq prezidenti), Küveyt Dövlətinin emiri Şeyx Sabah əl-Əhməd əl-Cabir əs-Sabah, Lex Kaçinski (Polşanın keçmiş prezidenti), Georgi Pırvanov (Bolqarıstanın sabiq prezidenti), Trayan Besesku (Rumıniyanın sabiq lideri), Sercio Mattarella (İtaliyanın Pzezidenti), Aleksandr Lukaşenko (Belarus Prezidenti) və başqaları öz ölkələri ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin möhkəmlənməsində xüsusi xidmətlər göstərdikləri üçün təltif edilənlər.

447 brilyant daşı olan orden

Azərbaycanın ən ali mükafatının hazırlanmasında 925 əyarlı 533,3 qram gümüş, 999 əyarlı 3,9 qram gümüş, 585 əyarlı 25 qram qızıl, 750 əyarlı 57,4 qram qızıl, 999 əyarlı 6,5 qram qızıldan istifadə edilib. Ümumi götürüldükdə isə cəmi 0,83 karatlıq 8 brilyant daş, cəmi 5,3 karatlıq 224 brilyant daş, 1,37 karatlıq 95 brilyant daş, 0,23 karatlıq 116 brilyant daş, 0,032 karatlıq 4 brilyant daş, ümumən 447 brilyant daşdan istifadə olunub.

"Heydər Əliyev" ordeninin ulduzu və zənciri qılınclı və qılınclıdır. Ordenin döşə taxılmaq üçün nəzərdə tutulan ulduzu səkkizguşəli olaraq gümbüşdən hazırlanıb. Ulduzun guşələri gülləyə bənzər şəkildə işlənib. Ulduzun əks uclarının arasındakı məsafə 82 mm-dir. Ulduzun üzərində çevrəli dalğavari olan dairəvi lövhə yerləşdirilib.

Dalğavari çevrəli lövhənin ortasında dairəvi medalyondakı cırlanan lövhə üzərində Heydər Əliyevin baryefi verilmişdir. Lövhə 750 əyarlı qızıldan hazırlanıb. Medalyon, üzərində qırx iki brilyant daş olan daxili halqa ilə əhatə olunub. Daxili halqanı dövrələyən orta halqanın qırmızı mına çəkilmiş yuxarı hissəsində qabarıq qızıl hərflərlə "Heydər Əliyev" sözləri yazılıb, aşağı hissəsi isə rombşəkilli ornament içərisində üç ədəd brilyant daşla bəzədilib, bunların arasında yaşıl mına çəkilmiş qövsvari iki zolaq var. Orta halqa çevrəsi dalğavari olan göy rəngli xarici halqa ilə əhatələnir, onun üzərinə üçbucaq oymalar içərisində iyirmi brilyant daş bərkidilib.

"Heydər Əliyev" ordeni boyundan asılarkən sinəyə düşən nişanı ağ mına çəkilmiş dördguşəli ornament şəklinə altdıqan ibarətdir. Ornamentin qırmızı minalı ulduzlar şəklinə olan elementlərinə brilyant daşlar bərkidilib. Nişanın mərkəzi hissəsində 750 əyarlı qızıldan hazırlanmış lövhə yerləşir. Lövhənin üzərinə tünd qırmızı mına çəkilib. Lövhənin mərkəzində Heydər Əliyevin 750 əyarlı qızıldan hazırlanmış baryefi yerləşir. Baryef çarpazlaşdırılmış iki kvadrat şəklinə olan düzgün həndəsi formalı çərçivə ilə həşiyələnib. Kvadratların üstünə yüz on iki brilyant daş bərkidilib. Çərçivə gümbüşdən hazırlanıb, qızıl suyuca çəkilib.

Nişanın hündürlüyü 67 mm, eni 67 mm-dir. Ordenin zənciri müəyyən qaydada düzülüşü on beş elementdən ibarətdir. Ordenin arxa tərəfinin səthi hamarlıdır, üstündə ordenin nömrəsi həkk olunub. Paltara bərkidilmək üçün müvafiq elementi var. Döş nişanı 585 və 999 əyarlı qızıldan hazırlanıb.

"Heydər Əliyev" ordeninin ulduzu döşün sol tərəfinə, Azərbaycan Respublikasının digər orden və medalları olduqda onlardan əvvəl taxılır.

Ulu Öndərin 100 illik yubileyinə ən dəyərli töhfə

Azərbaycanın xilaskar liderinin anadan olmasının 100 illik tarixinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə həm də yubiley medalı təsis edilib.

Milli Məclisə "Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923-2023)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi üç oxunuşda təsdiqlənib.

Ulu Öndərin xatirəsinə veriləcək ən dəyərli töhfələrdən olan yubiley medalı Azərbaycan medalları sırasında xüsusi yer tutur və Əsasnaməyə əsasən bu medal ordenlərdən sonra sıralanmada ilk olaraq taxılır. Əsasnamənin 1-ci maddəsinə görə, yubiley medalı ilə təltif ediləcək şəxslərin dairəsi digər medallarla müqayisədə genişdir.

"Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923-2023)" yubiley medalı ilə Azərbaycan vətəndaşları, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, həmçinin Azərbaycanın və xarici ölkələrin dövlət və digər qurumlarının, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinə təltif edilir. Heydər Əliyev irsinin tədqiqində və təbliğində, dövlət quruculuğunda, o cümlədən milli azadlıq hərəkatında, azərbaycançılıq ideyasının həyata keçirilməsində, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinin, sülhün və xalqlar arasında dostluğun möhkəmləndirilməsində, beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafında, dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanılmasında xüsusi xidmətləri olan şəxslər bu medala layiq görülməklər.

Həmçinin yubiley medalı Azərbaycanın tərəqqisinə və şöhrətinin artmasına töhfə verən, sosial-iqtisadi, elmi-texniki və mədəni inkişafında xidmətləri olan, dövlət idarəçiliyində, dövlət qulluğunda və ictimai-siyasi sahədə səmərəli fəaliyyət göstərən şəxslərə də verilməklər.

Üzəri 999,9 əyarlı qızıl qatı ilə örtülən iki səkkizguşəli ulduz

Yubiley medalı üzəri 999,9 əyarlı qızıl qatı ilə örtüləcək soyuq ştamplama üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi tərkibli əlvan metaldan hazırlanan, ümumi diametri 42 mm olan, bir-birinin üzünə qoyulmuş iki səkkizguşəli ulduzdan ibarətdir.

Medalın ön tərəfində hər bir guşəsi relyefli xətlərlə işlənmiş səkkizguşəli ulduzun üzərində guşələri ağ rəngli mına ilə işlənmiş səkkizguşəli ulduz yerləşdirilib. Ağ minalı səkkizguşəli ulduzun üzərində xarici və daxili çevrələrlə konturlanıb, diametri 26 mm olan dairəvi lövhə yerləşdirilib. Xarici və daxili çevrələrin arasında yuxarı qövs boyunca "HEYDƏR ƏLİYEV" sözləri, aşağı qövs boyunca "1923-2023" rəqəmləri yazılıb.

Daxili çevrənin içərisində, mərkəzdə Heydər Əliyevin baryefi həkk olunub. Bütün elementlər və ya-

zıl relyefli olaraq qabarıqdır, qızıl rəngdədir. Medalın arxa tərəfi hamar səthlidir. Arxa tərəfinin aşağı hissəsində medalın seriyası və nömrəsi göstərilir. Yubiley medalını paltarın yaxasına bərkidilmək üçün elementi olan, yuxarı hissəsində 34,5 mm x 1,5 mm ölçülü və aşağı hissəsində 34,5 mm x 7,5 mm ölçülü, üzərində dəfnə yarpaqlarından ibarət çələng həkk olunmuş qızıl rəngli hamar lövhə bərkidilmiş, 31,5 mm x 15 mm ölçülü xarə lentə iki halqa və ilgək vasitəsilə birləşdirilib.

Xara lentin üzərində hər birinin eni 10,5 mm olan, Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının rənglərini əks etdirən yaşıl rəngli, qırmızı rəngli və mavi rəngli saqlı zolaqlar əks olunub.

Ölkəmizin tarixində ilk dəfə Azərbaycan qızıldan hazırlanmış pul nişanları

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş pul nişanları da tədaviyə buraxılıb. Azərbaycan Mərkəzi Bankı ölkəmizin tarixində ilk dəfə olaraq yüksək əyarlı Azərbaycan qızıldan hazırlanmış investisiya məqsədli pul nişanlarını 10 may 2023-cü il tarixdən etibarən tədaviyə buraxılmasını elan etmişdir.

Eyni zamanda Mərkəzi Bank əsasnaməsinə sadiq qalaraq Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik tarixinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə yubiley pul nişanlarını da tədaviyə buraxır. Bu pul nişanları xüsusi dövlət tədbirləri üçün nəzərdə tutulub.

Bu yubiley və investisiya məqsədli pul nişanları Böyük Britaniyanın "The Royal Mint" şirkətində ən yüksək beynəlxalq standartlara uyğun istehsal edilib. Pul nişanlarının əsas dizayn elementləri kimi ön tərəfində Ulu Öndərin portretinin profil görünüşü, imzası və "Heydər Əliyev" yazıları, arxa tərəfində isə "Azərbaycan Respublikası" sözləri, Dövlət Gerbinin təsviri, pul nişanının nominalı və milli naxışlar əks olunub.

Ölkəmizdə ilk dəfə olaraq tədaviyə buraxılan investisiya məqsədli pul nişanlarının satışı və geri alışı Mərkəzi Bank tərəfindən həyata keçiriləcək. Beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq bu pul nişanları uzunmüddətli investisiya aləti və əhalinin yığım vasitəsi kimi istifadə olunması məqsədilə yüksək əyarlı qızıldan hazırlanmış və buraxılış limitinə məhdudluyot qoyulmadan tələbə uyğun istehsal ediləcək tədaviyə buraxılır. Investisiya məqsədli pul nişanları 1 Oz (31.1 qr), 1/2 Oz (15.55 qr), 1/4 Oz (7.78 qr), 1/10 Oz (3.11 qr) çəkildə tədaviyə buraxılıb. Yubiley və investisiya məqsədli pul nişanları nominal dəyərləri ilə ölkə ərazisində qanuni ödəniş vasitəsidir.

Bütün bunlar əlbəttə ki, Ulu Öndərin əziz xatirəsinə, irsinə növbəti ehtiram nümunəsidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin əziz xatirəsinə əbədiləşdirmək üçün xalqımız və dövlətimiz tərəfindən indiyə kimi bir çox mühüm addımlar atılıb. Ulu Öndərin 100 illik yubileyi, eləcə də məhz "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində bunların həyata keçirilməsi isə çox böyük tarixi, praktiki və mədəni əhəmiyyətə malikdir.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Müasir Azərbaycanın xilaskarı və qurucusu

Müstəqillik həmişə xalqımızın ən böyük arzusu olmuşdur. Son 200 ildən çox dövrdə bu yolda başımıza olma- zın bəlalər gəlmişdir. Zaman-zaman torpaqlarımız işğala məruz qalmış, yaşayış yerlərimiz xarəbələrə çevrilmiş, tarixi abidələrimiz yerlə bir edilmişdir. Tarixi Azərbaycan torpaqlarında Ermənistan dövlətinin yaradılması bəs etməmiş kimi, üstəlik, orada yaşayan soydaşlarımız da dəfələrlə deportasiya olunmuşlar.

SSRİ-nin dağılmasından məmnun olsaq da, qazandığımız müstəqillik yenidən təhlükə ilə üzləşdi. Ermənilər həmin vaxtdək əldə etdikləri ərazilərlə kifayətlənməyib bizə qarşı yenidən ərazi iddiaları irəli sürdülər. Məqsədlərini gizlətmirdilər. Bu barədə Ermənistanın təkə siyasətçiləri deyil, dövlət-də rəsmi vəzifə tutan şəxslər də bəyanatlar verirdilər.

Bələliklə, məlum qüvvələr tərəfindən dəstəklənən erməni separatçıları açıq hərbi təcavüzə keçdilər. Onlar Əliyevin mülki əhalimizə qarşı hər cür silah işlətdilər. Misli görünməmiş Xocalı soyqırımını törətdilər. Bir milyon soydaşımız qaçqın və məcburi köçküncə çevrildi. Daxilə hakimiyyət uğrunda gedən savaş nəticəsində ölkədə vəziyyət daha da mürəkkəbləşdi və dövlətçiliyimizin birləşməlik yox olması təhlükəsi qarşısında qaldıq.

Xalq bu daxili çəkişmələrdən qurtulmaq və dövlətçiliyimizi xilas etmək üçün Ulu Öndər Heydər Əliyevə müraciət etdi. Xalqın səsini səs verən görkəmli dövlət xadimi hakimiyyətə qayıtdı. Bununla da milli dövlətçiliyimiz xilas olundu. Ümummilli Liderin xilaskarlıq missiyası Azərbaycan tarixinin şanlı səhifələrindən birinə çevrildi.

Ulu Öndər ilk növbədə ölkədə siyasi sabitliyi təmin etmək istiqamətində tədbirlər gördü. Ölkəni düşüncəli çətin vəziyyətdən xilas etmək üçün hamını birləşirən dəvət etdi. Bu çağırış cavabsız qalmadı. Siyasətçilər, ictimai xadimlər və nüfuzlu şəxslər Heydər Əliyevin ətrafında birləşdi. Bu da ölkədə siyasi sabitliyin formalaşmasında böyük rol oynadı.

Lakin düşmənlər gətirdikə azğınlaşırdı. Odur ki, ilk növbədə buna son qoymaq lazım idi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanan Horadiz əməliyyatı həmin dövrün ilk böyük qələbəsi oldu. Ciddi məğlubiyyətdən sarsılan ermənilər artıq hiss etdilər ki, Azərbaycan əvvəlki Azərbaycan deyil, dövlətin başında təcrübəli rəhbər və qüdrətli sərkərdə dayanıb. Horadiz əməliyyatından sonra ermənilər atəşkəs haqqında sənəd imzalamama məcbur oldular. Həmin dövrdə müxalifət bu addımı bizim məğlubiyyətimizi kimi təqdim etməyə çalışdı. Lakin zaman göstərdi ki, Ulu Öndər tərəfindən edilən bu siyasi gediş xalqımızın xeyrinədir. Ölkəmizin iqtisadi və hərbi cəhətdən bu qədər güclənməsi məqsədli siyasətin nəticəsi idi. Çünki Azərbaycan öz iqtisadiyyatını inkişaf etdirmək, ordusunu gücləndirmək, beynəlxalq arenada nüfuzunu möhkəmlətmək üçün vaxt qazanmışdı.

İndi isə torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, suverenliyimizin təmin edilməsi və ordunun gücləndirilməsi bizim üçün böyük məqsəddir. Ölkəmizin iqtisadiyyatını yenidən qurulmasını təmin etməkdən keçirdi. Lakin Azərbaycanın bunun üçün əlində vəsaiti yox idi. Vəziyyətdən çıxmaq üçün xarici investisiya cəlb etmək lazım gəlirdi. Əcnəbi sərmayədarlar isə müharibə gedən ölkəyə kapital qoymağa risk etmirdilər. Ümummilli Liderin atəşkəs müqaviləsinin bağlanmasını bir səbəb də bu idi. Ulu Öndər xarici investisiyanı inandırmağa bildi ki, ölkədə siyasi sabitlik mövcuddur, müharibə getmir və onların qoyacaqları kapital üçün heç bir risk yoxdur. Bələliklə, 1994-cü il sentyabrın 20-də Azərbaycan tarixində mühüm əhəmiyyət daşıyan "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Həmin müqavilə ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasında, iqtisadi inkişafında və suverenliyinin qorunmasında müstəsna əhəmiyyət kəsb etdi.

Neftdən əldə edilən gəlirlər ölkədə sosial-iqtisadi islahatların aparılmasına imkan yaratdı. Həmin vəsaitlərlə qeyri-neft sektorunun inkişafı, sosial infrastrukturun yaradılması sahəsində nəhəng layihələrin icrası mümkün oldu.

Tarixi İpək yolunun bərpası da Ulu Öndərin adı ilə bağlıdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulan bu layihələrin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi sayəsində bu gün Azərbaycan neqliyyat infrastrukturunun inkişafına görə dünyanın öndə gedən ölkəsinə çevrilib.

Ulu Öndərin böyük dövlətçilik təcrübəsi və şəxsi nüfuzu sayəsində Azərbaycanca dünyada hörmətlə yanaşmağa başladılar. Səriştəsiz siyasətçilərin dövründə informasiya blokadasına alınan və sözüno əhəmiyyət verilməyən Azərbaycanla indi hesablaşırdılar. Bir sıra beynəlxalq məsələlər barədə qərar qəbul edilərkən ölkəmizin mövqeyini nəzərə alırdılar. Sözsüz ki, bütün bunlar Azərbaycanın nüfuzu idi.

Keçmiş SSRİ məkanında ilk aqrar islahatlar da ölkəmizdə keçirilib. Bunun özü də böyük risk tələb edən bir iş idi. Ulu Öndər bu barədə demişdir ki, həmin dövrdə onunla birgə işləyən memurlar aqrar islahatların aparılmasını ciddi sosial-iqtisadi fəsadları olacağını bildirdirdilər. Buna baxmayaraq, ölkədə aqrar islahatlara start verildi. Kendli torpağın sahibi oldu. Üstəlik, dövlət bu sahədə çalışan fermer və fərdi sahibkarlara böyük güzəştlər etdi, onlara maliyyə dəstəyi göstərdi. Odur ki, hazırda qeyri-neft sektorunda ən çox ixrac payının aqrar sahəyə məxsus olması Ulu Öndərin vaxtında başladığı və sonradan davam etdirilən kənd təsərrüfatı islahatlarının nəticəsidir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev müasir Azərbaycanın xilaskarı və qurucusudur. Prezident İlham Əliyev də qeyd etdiyi kimi, 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığımız tarixi qələbədə Ulu Öndər Heydər Əliyevin payı var.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Heydər Əliyev ili 2023

Heydər Əliyevə yazılan məktub

...Keçən əsrin 1990-cı ili. Qanlı Yanvar hadisəsindən sonra Ulu Öndər Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyinə gedərək "qırmızı qvardiyaçı" cədlərin doğma xalqına qarşı törətdiyi cinayətə kəskin etirazını bildirmişdi. Həmin kadrları atamla birlikdə evdə izləyirdik. Ulu Öndərin bənizi solğun, əhvalı isə çox pəjmürdə idi...

Bizim doğma diyarımızda isə vəziyyət gündən-günə pisləşir, yaşam şərtləri ağırlaşır. Naxçıvan əhalisi işsiz, istiliksiz, ərzaqsız, ən döşətli isə ümidsiz qalmışdı. Təxribat xarakterli şayiələr yayılır, naharətədi xəbərlər sənləndir. Amma bu şayiələrə məhəl qoymayan Naxçıvan camaatı bütün çətin məqamlarda yumruq kimi birləşdi. İnsanlar bütün çətinliklərə rəğmən canını, varını-yoxunu ortaya qoyub mübarizə aparmağa başladı.

Məhz həmin ağır günlərdə Ulu Öndər xilaskarlığına başladı. Onun doğma yurduna qayıdışı bu yurdun insanlarına inam, yeni güc, mübarizlik ruhu bəxş etdi. Naxçıvan camaatı öz həqiqi liderinin müdafiəsində fəallıq nümayiş etdirdi. Beləliklə də Heydər Əliyevlə xalqın birliyi öz bəhrəsini verməyə başladı.

Həmin o günlərin canlı şahidi, o vaxt təşkil olunan görüşlərin iştirakçısı kimi bütün hadisələr xatirələrimdə. Moskvadan Bakıya, oradan da təyərə ilə Naxçıvana qayıdan Heydər Əliyevi doğma diyarı, böyüyüb boya-başa çatdığı məhəlləsi yenidən öz qoynuna aldı.

Baş verən hadisələr, siyasi proseslər yeni-yeni yaşlanmağa başladı. Məhz o qədr də aydın deyildi. Amma valideynlərim, yaxın qohum-əqrəbalarımın, həmçinin səhər əhəlisinin üz-gözündəki təşviş və nigarlıq xoş duyğularla əvəz olunmuşdu.

Ümummilli Liderin Naxçıvandan başlanan siyasi mübarizəsinin nüvəsində Azərbaycanın müstəqilliyi üçün yaranan təhlükəni dəf etmək və ölkə əhəlisinə xoşbəxtlik bəxş etmək dayanmışdı. 1993-cü ilin yanvar ayının əvvəli idi. 16 yaşım vardı. Həmişə olduğu kimi, dərslərimi, yazı-poziyumu çəkdən işində aparırdım. Dərslərimi bitirdikdən sonra neçə müddət idi ki, yazmaq istədiyim məktubun ilk sətirlərini qələmə aldım. Məktubum ölkəmizin xilaskarına ünvanlanmışdı...

1993-cü il 20 Yanvar - Anım Günü idi. Naxçıvanda uşaqdan-böyüyə - hamı Şəhidlər xiyabanına toplanmışdı. Mən fürsət axtarıb məktubu Ulu Öndərə vermək istəyirdim. Amma bu, həmin gün mümkün olmadı. Ona yaxınlaşmağımı hiss edən mühafizəçilər mənə tərəf gəldi, nə istədiyimi öyrənəndən sonra məktubu alıb mütləq ona çatdıracaqlarına söz verdilər. Məktubu birbaşa özümlə verə bilmədiyimə görə çox məyus olmuşdum.

Həmin vaxtdan cəmi 5 gün keçmişdi. 1993-cü il yanvarın 25-də məni məktubun direktoru öz kabinetinə çağırdı. Direktorumuz xoş xəbər verərək dedi ki, mənə Ali Məclisə dəvət ediblər. Sevincimin hədd-hüdudu yox idi. Bərdən direktorumuz təlaşla soruşdu: "Nədən narazısan, şikayətin var?" Amma mən heç bir şikayətimin olmadığını, sadəcə Naxçıvanın xilaskarına minnətdarlıq məktubu yazdığımı bildirdim.

Elə həmin gün nahardan sonra Naxçıvan Ali Məclisinə getdim. O nurlu insan, Ulu Öndər Heydər Əliyev mənə qəbul etdi. 2 saat dahi liderin qəbulunda oldum. Bu 2 saat bir ömrü rövşənəqləndirəcək qədər dəyərlidir.

Həmin vaxt soyuq qış günü idi. Ulu Öndərin otağını isidəcək soba olmasa da, masasının üzərində yazı-pozu işlərinə rahat aparmaq üçün bir çarraq vardı. Məni təəccüb hissi bürümüşdü. Öz-özümə deyirdim ki, bu qədr dəyərlisi bir şəxsiyyət üçün niyə heç bir şərət aparılmayıb? Axı o, bu məhrumiyyətlərlə, çətinliklərlə üzlənməli idi. Hətta söhbət əsnasında bunu özümlə dedim. Cavabı isə mənə heyrətləndirdi: "Qızım, xalqımız çətin imtahan qarşısındadır, mən hər anımı insanlarımız kimi yaşamağımı ki, azadlıq yəngisi, müstəqillik istəyimiz sönməsin. Vəziyyətin belə olması mənə çətin deyil, əksinə, mübarizə əzmini artırır. Bacardığım qədər xalqın yanında olacağam. Əlimdən nə gəlsin, xalqımıza, millətimizə həsr edəcəyəm. Mənim hər zaman düşmənlərim olub, idarəçilik dönməndə onlarla necə lazımdır mübarizə aparacağam. Düşmənlərimin arasında hər millətdən olub. Ermənilərdən də olub, qeyri-millətlərdən də. Ancaq mənə ən çox təəssüfləndirən "sapı özümdən olan baltalar"dır".

Heyranlıq onun nur tükülən simasına baxırdım. Mənə Moskvada Dövlət Universitetində oxumağı təklif etdi. Amma həmin vaxtların dik-təsi başqa, günün tələbləri isə fərqli idi.

Görüşümüzün sonunda mənə bir kitab hədiyyə edib iç vərəqində öz imzasını atdı. Gələcəkdə yaxşı təhsil almağıma, həyatda uğur qazanmağıma xeyir-dua verdi. Ümummilli Liderimizlə görüş mənə sanki əlavə güc və yaradıcılıq potensialı bəxş etdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin memarı olduğu müasir Azərbaycanın layiqli vətəndaşı olmaq üçün səylə çalışdım.

2003-cü il dekabrın 12-də Azərbaycan xalqının xilaskarı, Ulu Öndər Heydər Əliyevin vəfatı xəbəri mənə çox sarsıtdı. Günlərlə özümlə gələ bilmədim. Amma sən vəmişdi, layiqli vətəndaş olmaq üçün səylə çalışmalı idim.

Çox keçmədi, mən elm yolunda irəliləyir, məqalələr yazır, elmi konfranslarda iştirak edir, tariximizdə gizlin məqamların aşkarılması ilə məşğul olurdu. 2018-ci ildə Ali Attestasiya Komissiyasından elmlər doktoru diplomumu alanda ilk getdiyim yer Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarı oldu.

İllər irəliləşə də, mənim ruhum sanki o illərdə qalıb. 1989-1993-cü illərdə baş verənlər xəyalımdan bir an belə olsun getmir. Bəli, siyasi vəziyyətin, gedən proseslərin hamısı ölkəmizin müstəqilliyi üçün illər əvvəl Ümummilli Liderimiz tərəfindən çox daqiqliklə hesablanmış, hazırlanmış. Və bu gün ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən layiqincə davam etdirilir.

Xalqı, dövləti ilə bütövləşən, hər bir vətəndaşına vaxt ayırmağı bacaran, ölkəsinin hər bir daşını, qayasını, hər qarış torpağını canından da çox sevməyi böyük insan, əziz xatirən hər birimizin üroyündüdü.

Sevinc ABBASOVA,
Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti,
tarix üzrə elmlər doktoru

Ulu Öndərə yüksək ümumxalq məhəbbəti

Dünən Bakının küçələrində böyük izdiham yaşandı. Əllərində gül-çiçək dostları, güldən çəlgəng tutmuş insanlar dünyamiqyaslı dövlət xadimi, müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, ömrünü xalqna həsr edən Ulu Öndər Heydər Əliyevin əziz xatirəsini yad etmək üçün Fəxri xiyabana axışdı.

Ziyarətçilər arasında kimlər yox idi ki? Dövlət qulluqçuları, diaspor təşkilatının nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, Vətən uğrunda canını fəda etmiş qazilər, hərbi qulluqçular, ziyalılar, çoxsaylı məktəblilər, görkəmli sənət adamları...

Ziyarətçilərdən görkəmli heykəltaraş, SSRİ və Azərbaycan Dövlət mükafatlarının laureatı, "Qırmızı Əmək Bayrağı", "Heydər Əliyev", "İstiqlal", "Şərəf" ordenli, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Rusiya Rəssamlıq Akademiyasının haqqı üzvü, Xalq rəssamı Ömər Eldarovla söhbət edirik:

- Heydər Əliyev haqqında qısa danışmalı olsam, fikrimi belə izah edərdəm: Dahi şəxsiyyət! Mənə, bunnunla onu kifayət qədər xarakterizə etmiş oluram. Biz bir xalq olaraq fəxr etməliyik ki, taleyimizdə belə bir insan düşüb. O, əsl xilaskardır. Hələ birinci hakimiyyət dönməndən danışıq, rəhbərliyə gəlişi ilə Azərbaycanı sanki dağın altından çıxarıb itti faqın ən qabaqçılıq respublikalarından birinə çevirdi... İkinci dəfə hakimiyyətə xilaskar kimi döndü. Xalqı vətəndaş qarşısındakı qurtardı! Müstəqilliyimizi, dövlətimizi xilas etdi. Birmənalı olaraq Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanın xilaskarı və qurucusudur.

O, həm də yaradıcı insanlara öz münasibəti, yaxınlığı ilə seçilən böyük şəxsiyyət idi. Şəxsin mənimlə söhbətində hələ orta məktəbdə oxuyarkən rəsm çəkməyi xoşladığımı demiş, çəkdiyi rəsmlərini mənə göstərmişdi də. Bu, o zaman rəssamlıq məktəbinə keçməyən gənc oğlan üçün çox yaxşı şəkildir. Onun rəssam olmaq arzusu var idi! 1939-cu ildə Heydər Əliyev Bakıda Azərbaycan Sənaye İnstitutunun Memarlıq fakültəsinə daxil olub. Ümumilikdə götürsək, bu ailə incəsənətə çox yaxındır. Böyük qardaşı Hü-

seyin Əliyev Azərbaycanın Xalq rəssamı, qardaşı oğlu Rasim Əliyev isə uzun illər Bakının baş memarı olub.

Ulu Öndər mənim yaradıcılığımı çox yüksək qiymətləndirib, mənə bir insan kimi dəyər verib. Onun müqəddəs məzarını ziyarət etmək mənim mədəni bormudur. Elə bu hisslərlə də bu gün təzədən onun məzarını ziyarətə gəlmişəm. Bu günümüz üçün dövlətimizin qurucusu olan Heydər Əlirza oğlu Əliyevə minnətdarım.

Söhbətimizi Bakı Dövlət Universitetinin nəzdində İqtisadiyyat və Humanitar Kollecin direktoru Səhər Orucova ilə davam etdiririk: - Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının böyük oğlu, adı və xidmətləri ilə ölkəmizi dünyaya tanıdıran, ölkəmizi müxtəlif dövlətlərin planladığı vətəndaş müharibəsindən, dövlət çevrilişlərindən xilas edən dahi şəxsiyyət, müstəqil Azərbaycanın memarıdır. İstər sözlər dövründə, istərsə də müstəqilliyimiz əldə olunduqdan sonra Ulu Öndərin diqqəti və qayğısı sayəsində Azərbaycan mədəniyyəti, incəsənəti son dərəcə inkişaf etdi və dünya miqyasında layiqincə tanındı. Onların bir qolu olan teatr sahəsi yeni dövrün tələbləri ilə formalaşdı. Ümummilli Liderin İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrına da doğma münasibəti vardı. Teatrımız İrəvanda fəaliyyət göstərirdi dövrə öz nəzarətini kollektivdən əslik etmirdi. Bakıda fəaliyyət göstərən mədəniyyətə qaldıqda isə, daha isti münasibət göstərirdi. Teatrımızın ermənilər tərəfindən öldürülmüş dövlət statusunu ikinci dəfə Azərbaycana hakimiyyətə gələndə - 1994-cü ildə özümlə qaytarı. Bununla da İrəvan Azərbaycan Teatrına ölməzlik statusu verdi desək, yanlışlam. Bu gün Ulu Öndərin minnətdar kollektivimizlə ziyarət edərkən ruhu

qarşısında minnətdarlıq hissi ilə ehtiram göstərdik.

Ziyarətçilərin arasında qoltuq ağacı ilə çətinliklə yeriyən bir gənc də diqqətimizi çəkdi. Tanış olduq: Rusul Nəbiyev Vətən müharibəsi iştirakçısıdır. 2020-ci ilin 27 sentyabrında müddətdən artıq xidmət edən hərbi qulluqçu kimi Talış kəndi uğrunda gedən döyüşlərdə ağır yaralamb. Qazidir.

Rusul deyir ki, Ulu Öndər mənə vətən qədrə əziz, müqəddəs, tarixi bir şəxsiyyətdir. Hələ uşaqkən valideynlərim deyirdi ki, Heydər Əliyev gəlişi ilə xalqımızı ağır bələdlərən xilas etdi.

Bir faktı qeyd edim ki, bir zamanlar müstəqilliyi təhlükədə olan Azərbaycan bu gün regionun ən qüdrətli dövlətdir. Bir zamanlar öz əhəlisini təxliyə etmək üçün 2 helikoptərə möhtac olan Azərbaycan bu gün dünyanın ən güclü ordusuna sahibdir. Bu o deməkdir ki, Ulu Öndərin təməlini qoyduğu dövlət möhkəm dayaqlar üzərində bərqərar olub.

Dövlətimizə qurana, onu möhkəmləndirən güclü əllərə etibar edən dahi şəxsiyyətə sevgim mənə bu-rayə gətirib.

Digər həmsöhbətimiz isə Əqli Mülkiyyət Agentliyinin İdarə Həyətində sədri Kamran İmanov oldu: "Biz bu günümüz üçün, bugünkü Azərbaycanın hər sahədə uğurları üçün Heydər Əliyevə borclu-yuq. Bugünkü Azərbaycan Ulu Öndərin açdığı yol və cənab Prezidentin yaradığı varislik xətti ilə aparıldığı siyasətə layiqincə edərək qüdrətli dövlətə çevrilib.

Biz Heydər Əliyevin müasirləri olmuşuq. Demək istəyirəm ki, hələ Heydər Əliyev gördüyü işlərə tam qiymət vermək gücündə deyilik. Zaman keçəcək, qor-nələr ötecek, Ulu Öndərin gördü-

yü böyük işlərə daha düzgün qiymət verilecek.

Ulu Öndər Əqli Mülkiyyət Agentliyinin bir tərəfdən yaradıcısı, digər tərəfdən də müəllifidir. Çox çətin zamanlarda istər müəllif hüquqları, istər sənaye mülkiyyətinə aid ilk qanunların qəbulu Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Hesab edirəm ki, Heydər Əliyev cismən aramızda olmasa da, ruhan yaşayır. Ona olan sevgi, ehtiram Azərbaycan var olduca onu üroklərdə yaşadacaq".

Ziyarətçilərdən Azərbaycan Respublikası Dövlət Dil Komissiyası yanında Monitorinq Mərkəsinin direktoru professor Sevinc Əliyev də söhbətimizi davam etdiririk:

- Bu gün xalqımız müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyini qeyd edir. Hər il olduğu kimi, bu il də Fəxri xiyabanda böyük izdiham yaşandı. Bu, əlbəttə ki, xalqımızın Ümummilli Liderə olan böyük sevgisinin təzahürüdür. Bu da təsadüfi deyil, çünki cənab Prezidentin dediyi kimi, Heydər Əliyev öz xalqını zamanın ən mürəkkəb tarixi snəqlərindən uğurla çıxarmış, yorulmaz fəaliyyəti ilə onu müstəqilliyə qovuşdurmuş qüdrətli şəxsiyyətdir.

Bir dilçi alim olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, Ulu Öndər dilimizə olan həssas münasibəti ilə hamımıza örnək olub. Böyük rəhbərin dilimizin inkişafı, onun dövlət dili kimi Konstitusiyada təsdiq olunması üçün apardığı mübarizə, göstərdiyi soy hamımız üçün bir örnəkdir. Nə qədər ki dilimiz, vətənimiz Azərbaycan var, Azərbaycanı canından çox sevmən Ulu Öndərin əziz xatirəsi xalqımızın qəlbində hər zaman yaşayacaq.

Yavaş-yavaş axşam düşür, hava qaralır. Amma üzündən sevgi, nur tükülən insanları Naxçıvanın öz əməlləri ilə nura döndərmiş Ulu Öndərin müqəddəs məzarını ziyarətə tələsnərlərin ardı-arası kəsilir. Rastlaşdıqımız bu mənərə ömrünü xalqna, vətənə həsr edib, bir xalqın üroyündə, ruhannda məskən salıb, əbədiyaşarlıq qazanan insana ümumxalq sevgisinin mənzərəsidir.

Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Qərbi Azərbaycan İcması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı bəyanat yayıb

Qərbi Azərbaycan İcması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı bəyanat yayıb.

AZƏRTAC bəyanatı təqdim edir: "Bu gün biz bütün ömrümüzü Azərbaycan xilaskarına xidmətə həsr etmiş görkəmli siyasətçi və dövlət xadimi, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 100 illik yubileyini qeyd edirik.

Azərbaycanın müasir tarixinin formalaşmasında mühüm rol oynamış Heydər Əliyev xalqın mənafehi namına yorulmadan çalışan uzaqgörən dahi şəxsiyyəti idi. Qədirbilən Azərbaycan xalqının Heydər Əliyevin xatirəsini Ümummilli Lider kimi əziz tutması bu əvəzəilməz şəxsiyyətin öz dihaşı, zəngin mədəniyyəti və qeyri-adi iş qabiliyyətləri ilə bir rəhbər kimi xalqı tarixin ən çətin snəqlərindən üzniə çıxarması və onun təhlükəsizliyini və firavanlığını təmin etməsi ilə bağlıdır.

Çox çətin və şərəfli həyat yolu keçmiş Ulu Öndər Azərbaycan xalqının marağını həmişə hər şeydən uca tutub.

Heydər Əliyev kommunist ideologiyasının hakim olduğu SSRİ dövründə məlum ayrılmağa baxmayaraq, qeyri-adi peşəkar qabiliyyətləri və yorulmaz əməyi sayəsində neinki özü bir azərbaycanlı kimi təhlükəsizlik orqanlarında ali rütbəyə yüksəlib, həm də çoxlu sayda azərbaycanlı kadrların hazırlanmasını təmin edib.

Heydər Əliyevin Sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi və SSRİ Nazirlər Soveti sdrinin birinci müavini - Siyasi Büro üzvü kimi işlədiyi dövrdə Azərbaycan xalqının milli özünüdərkinə, respublikanın sosial-iqtisadi inkişafına əvəzsiz töhfələr vermiş, respublikada təsis ediləsinə nail olduğu hərbi məktəbləri ilə milli hərbi kadrların hazırlanmasını şərət yaradıb. Məhz onun təşviq etdiyi bu məhkəm milli-ideoloji, sosial-iqtisadi və kadrlar potensialı Azərbaycanın 1991-ci ildə müstəqil dövlət kimi həyat qabiliyyətini təmin edib.

Mixail Qorbaçov başda olmaqla müəyyən bədxah güyərlərin Heydər Əliyevin SSRİ-nin ali rəhbərliyindəki vəzifələrindən istefa verməsinə nail olmaq üçün mənfur söyləri onlara qarşı irəliləyən Heydər Əliyevin ilk addımı idi. 1987-ci ildə buna nail olduqdan sonra dərhal Ermənistan SSR-də azərbaycanlıların etnik təmizləməsinə və Azərbaycanca qarşı orazi iddiasına rəvəc verildi.

Sonrakı illərdə hadisələrin sürətlə Azərbaycan zıyanına işləməsi 1993-cü ildə ölkədə ağır böhran yaratmışdı. Belə vəziyyətdə xalqın təkidli tələbi ilə Azərbaycanın son illik istinadına Heydər Əliyev hakimiyyətə qayıtdı, həyatına olan təhlükələrə baxmayaraq, ölkədə vəziyyəti qısa müddətdə normalaşdırdı, Ermənistanın işğalçı ordusunun irəliləməsinə dayandırdı, mürəkkəb

"İndi Ermənistan adlanan ərazi, Qərbi Azərbaycan - İrəvan mahalı, Göyçə mahalı, Zəngibasar mahalı, Zəngəzur mahalı - bunlar hamısı azərbaycanlılar yaşayan diyarlar olubdur".

Heydər Əliyev, 1998

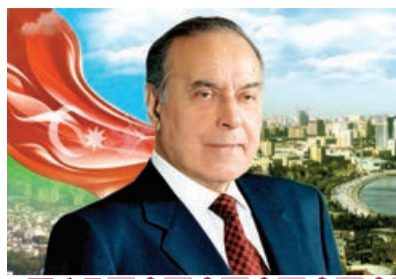
geosiyasi vəziyyətdə məhərdətli hərəkət edərək, yenidən əldə edilmiş dövlət müstəqilliyini qoruyub saxladı.

Ulu Öndərin birbaşa rəhbərliyi ilə hazırlanan, insan hüquqları və demokratiya prinsiplərinə əsaslanan Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və azərbaycanlılığın məfkurəsi ilə dövlət müstəqilliyinin milli ideoloji və hüquqi çərçivəsi müəyyənləşdirilib və istiqlalımızın əbədiyyəti və dönməzliyi təmin edilib.

"Göyçə mahalı, Zəngəzur deyəndə xalqımızın üroyi ağrıyır, xalq o torpaqların arzusunu ilə yaşayır" sözləri ilə xalqımızın iztirablarını dilə gətirən Ümummilli Lider Heydər Əliyev Qərbi Azərbaycan mövzusunda bütövlükdə Azərbaycan xalqının mənafehi və ədalət prinsipindən çıxış edərək böyük diqqət və qayğı göstərib. Ulu Öndər Azərbaycan orazilərinin Ermənistanə verilməsi, azərbaycanlıların oradan zorla qovulmasına dair tarixi faktları və azərbaycanlı qaçqınların geriyyə qayıtmaq hüququ məsələsini ən mötəbər beynəlxalq platformalarda dilə gətirib.

Prezident Heydər Əliyevin azərbaycanlıların Ermənistan ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından kütləvi şəkildə deportasiyasına siyasi-hüquqi qiymətin verilməsi haqqında 1997-ci il dekabrın 18-də verdiyi fərman, ölkənin milli qanunvericiliyində qaçqınların geri qayıtmaq hüququnu təsbit etməsi və onlara göstərdiyi sosial dəstək qərbi azərbaycanlılar tərəfindən heç vaxt unudulmayacaq.

Ümummilli Liderin layiqli davamçısı olan Prezident İlham Əliyevin bütün sahələrdə apardığı uğurlu siyasət Vətən həsrəti ilə yaşayan qərbi azərbaycanlılara ən böyük təsəlli və bizim haqq işimizin öz həllini tapacağına zəmanətdir. Ata vəsiyyətini yerinə yetirib Şuşa şəhəri daxil olmaqla, Azərbaycan torpaqlarını yadelli işğalından azad etmiş Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin bu gün məhz həmin şəhərdə Ümummilli Liderin 100 illik yubileyini qeyd etməsi, haqq-ədalətin tən-tənəsi və çox monalı tarixi hadisə olaraq qərbi azərbaycanlıları göləoyə daha nikbin baxmağa inandırır".

Heydər Əliyev İli 2023

"Allaha şükürlər olsun ki, səhətimdə nisbi yaxşılaşma hiss edirəm. Sağ olsunlar, burada bizim sağlığımız üçün əllərindən gələni edirlər. Mənim narahatlığım ayaqlarımla bağlıdır. İki ayağımdan da qəlpə yararı almışam. Xəstəliyimin tam bərpası mümkün deyil, amma buraya gələndən hiss edirəm ki, müalicələrin effekti olur. Həkimlər əllərindən gələni edirlər. Var olsun dövlətimiz ki, müharibə əlillərinə yüksək səviyyədə qulluq göstərilməsi üçün belə mərkəz yaradıb".

44 günlük Vətən müharibəsində Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin mənsubu kimi Murovdağ, Kəlbəcər, Cəbrayıl, Füzuli, Hadrut, Xocavənd istiqamətində döyüş əməliyyatlarında iştirak edən Məhərrəm Məhəmmədov hər iki ayağından yaralanıb. Savaş meydanından təxliyə olunduqdan sonra hərbi hospitalda bir neçə əməliyyat keçirib. Prezident tərəfindən müxtəlif medallarla təltif olunan cəsur döyüşçü hazırda reabilitasiyaya cəlb olunub. Qazi deyir ki, hər 3 aydan bir bu mərkəzə gələrək 14 günlük müalicə kursu keçir və artıq 4-cü dəfədir ki, buradadır.

Müəllifi Heydər Əliyevdir

"Ulu Öndərimizə hər zaman minnətdarıq ki, belə yaşam mərkəzi yaradıb"

Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə açılan Şağan Reabilitasiya Pansionatında müharibə əlillərinə xüsusi diqqət və qayğı göstərilir

Dövlət qayğısının ayarı təzahürü

Bura respublikanın ən böyük, 250 çarparıya malik Şağan Reabilitasiya Pansionatıdır. Mərkəz 20 il bundan əvvəl - 2003-cü ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Elə o zamandan əlilliyi olan şəxslərin reabilitasiyası üçün ən böyük yükü üzərinə götürüb. Birinci Qarabağ müharibəsindən sonra döyüşlərdə iştirak etmiş, yaralanmış, müxtəlif dərəcəli əlilliyi olan şəxslərin dövlət qayğısı ilə təmin olunması, onların cəmiyyətə inteqrasiyası üçün yaradılan bu pansionatda həm Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsində iştirak etmiş əlillər, həm Çernobıl əlilləri, həm də digər fiziki məhdudiyətli şəxslər müalicə alırlar.

Şağan Reabilitasiya Pansionatına dövlət qayğısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən də davam etdirilib. Dövlət başçısının tapşırığına əsasən, mərkəz əsaslı təmir olunub, reabilitasiya infrastrukturunu müasir tələblərə uyğunlaşdıraraq 2021-ci ildə yenidən istifadəyə verilib. Müəssisənin açılışında Prezident İlham Əliyev iştirak edib.

Hər tərəfi yamaşıl öpüyə bürünən pansionatın qapılarında içəri daxil olanda ilk olaraq təmizlik, səliqə-sahman hiss edilir. Birinci mərtəbdə xəstələr üçün 1.2.3.4 və 5 nömrəlik palatalar yerləşir. Stasionarda yerləşən şəxslərin qidalanması üçün yeməkxana da bu mərtəbədədir. Müalicəyə cəlb olunan şəxslər gündə 3 dəfə olmaqla dövlət hesabına qidalanırlar.

Daha sonra ikinci mərtəbəyə qalxırıq. Burada müxtəlif terapiya otaqları yer alıb. Bizimlə söhbətə başlayan pansionatın direktoru Təranə Quliyeva bildirir ki, mərkəz əlilliyi olan şəxslərin kompleks tibbi, sosial-psixoloji reabilitasiyasının həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan regional müəssisədir. Pansionatda əsas xidmət metodları fizioterapiya, müalicəvi bədən tərbiyəsi, sosial-psixoloji xidmət və qişmə də medikamentoz müalicəsidir. "Məqsədimiz dərman terapiyasından uzaq olmaqdır, əlillərə bərpa müalicəsi xidməti göstərilməsi yolu ilə onların cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin etməkdir", - deyən direktor əlavə edir ki, mərkəzdə respublikamızda olan ən müasir fizioterapevtik müalicə metodlarından istifadə olunur. Fizioterapiyada əsasən hidroterapiya, qum terapiyası, müxtəlif vannalar, parafin, masaj, elektro terapiya, zərbə dalğalı terapiya, ultrabənövşəyi şüalanma kimi müalicə növlərindən istifadə olunur.

M.Cəfərova deyir ki, xəstələr ilkin müayinədən sonra palatalara yerləşdirilir və onlara müalicəvi həkimləri təyin olunur. Daha sonra laborator, elektrokardiogramma, ultrasəs müayinəsi, lazımı gəldikdə aşıqı ətrafların doplerografiyası həyata keçirilir. Bundan sonra xəstənin təyinatı iki cür olur. Ona həm fizioterapiya, həm də medikamentoz müalicə tətbiq oluna bilər.

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, müharibədən sonra qazılərin psixoloji vəziyyəti nəzərə alınaraq onlara psixoloji xidmətlər də göstərilir. Onlar, eyni zamanda omək terapiyası ilə məşğul olurlar, nitqində problem olanlar loqopediyə yönləndirilir. "Mərkəzin yerləşdiyi ərazi nəzərə alınaraq burada təbii üsulla müalicələr də tətbiq edilir keçirilir. Məsələn, açıq havada gəzinti, oyunların təşkili, psixoloji seanslar həyata keçirilir. Xüsusən səhər və axşam gəzintiləri, çox gözəl effekt verir", - deyən M.Cəfərova əlavə edir.

İyirmi ildir pansionatda çalışan şöbə müdiri mərkəzə ilk gəlişindən danışır: "İlk gəlişimi bugünkü kimi xatırlayıram. Mərkəz yeni açılmışdı. Əvvəl hərbi hissələrdə həkim işləmişəm, sonra poliklinikada çalışırdım. Veteranlar üçün Reabilitasiya Pansionatının açıldığını eşidəndə yaxınlaşdım yer bu əraziyə yaxın olduğu üçün müəssisəyə müraciət etdim. İlk dəfə binaya daxil olanda ələ bildim, nağıllar aləminə düşmüşəm. Hər tərəf gül-çiçək, təmiz idi. O zaman da əlil aralarında həddindən çox cavan insanlar, qazılərimiz var idi. İlk dəfə müharibənin fəsadlarını daha dərinləndirən burda hiss etdim".

"O zamanlar Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçıları müraciət edirdi. İrəliləyişlər onlar da çox idi. Demək olar ki, onların 90 faizi normal həyata qayıdıb", - deyən M.Cəfərova ötən illərdən söz açıq: "Ulu Öndərin sağlığında pansionat daim onun nəzarətində, qayğısı altında olub. İndi də bunun bəhrəsini görürük. Dövlətimizin daim qayğısı altındaydıq. Ulu Öndərimiz hər zaman minnətdarıq ki, belə yaşam mərkəzi yaradıb".

ğulardan istifadə etməklə bunu sərbəst həyata keçirirlər.

Mərkəzə qəbul edənlərin barədə suallarımıza cavablandıraraq Tibbi reabilitasiya şöbəsinin müdiri Mələhat Cəfərova deyir ki, əlilliyi olan şəxslər ya ərazi üzrə Tibbi-Sosial Ekspert Komissiyalarına, ya da "DOST" xidmətinə müraciət edərək növbə götürürlər. Daha sonra növbəli əsasda müəssisəyə gəlirlər.

O qeyd edir ki, 20 il ərzində respublikada olan fiziki məhdudiyətli şəxslərin əksəriyyəti bu mərkəzdə müalicə alıb: "Xəstələrə 14 günlük müalicə kursu keçirilir. Onları ilkin olaraq müayinədən keçiririk, pasiyentlərin ümumi vəziyyəti ilə tanış oluruq. Bəzən əks göstərişlər də ola bilər. Bu, əsasən, əməliyyatdan yeni çıxmış xəstələrə, infeksiya xəstəlikləri olanlara şamil edilir. Eyni zamanda şəkərli diabet xəstələrində xoralar, açıq yaralar olduqda fizioterapiya əks göstəriş olduğu üçün onlar qəbul olunmur. Onkoloji xəstəliyi və psixoloji problemləri olan xəstələr isə mütəxəssis rəyi ilə qəbul olunurlar".

"Ümummilli Liderimizin qayğısından indidə bəhələnlirik"

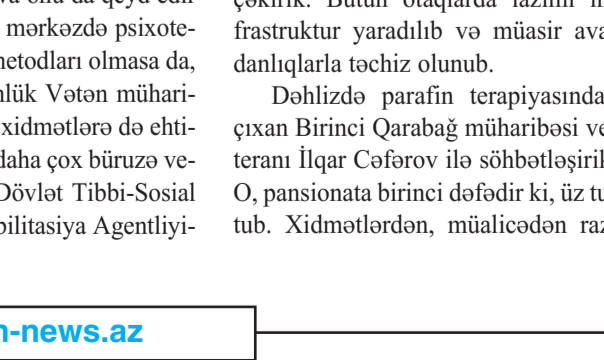
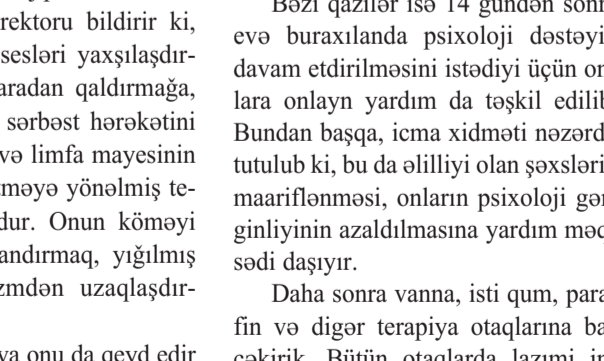
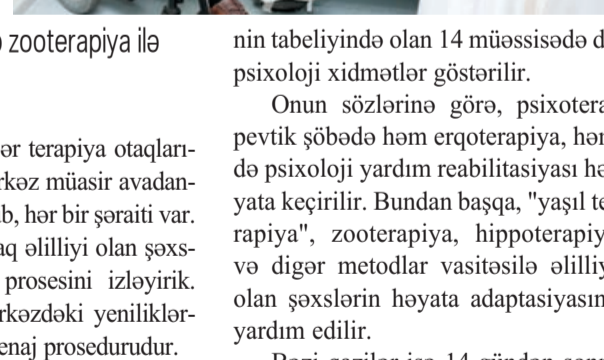
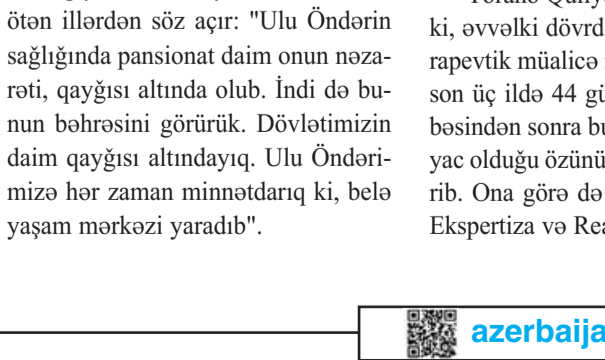
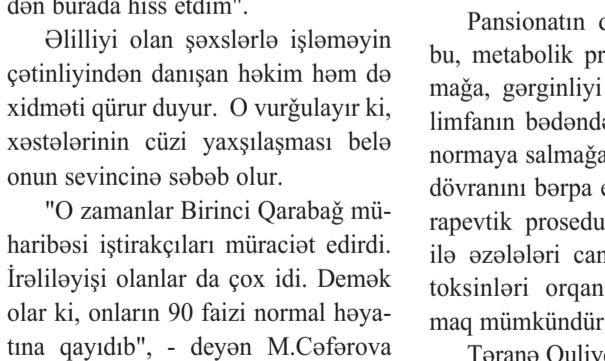
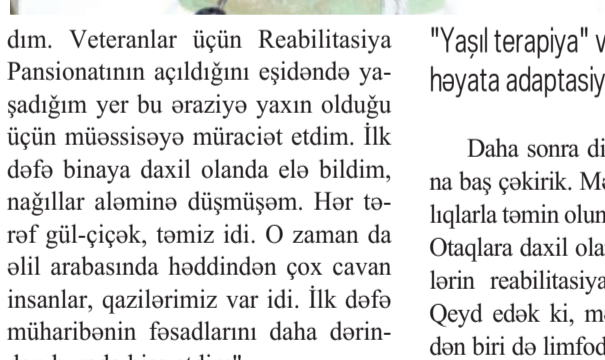
Daha sonra ikinci mərtəbəyə qalxırıq. Burada müxtəlif terapiya otaqları yer alıb. Bizimlə söhbətə başlayan pansionatın direktoru Təranə Quliyeva bildirir ki, mərkəz əlilliyi olan şəxslərin kompleks tibbi, sosial-psixoloji reabilitasiyasının həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan regional müəssisədir. Pansionatda əsas xidmət metodları fizioterapiya, müalicəvi bədən tərbiyəsi, sosial-psixoloji xidmət və qişmə də medikamentoz müalicəsidir. "Məqsədimiz dərman terapiyasından uzaq olmaqdır, əlillərə bərpa müalicəsi xidməti göstərilməsi yolu ilə onların cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin etməkdir", - deyən direktor əlavə edir ki, mərkəzdə respublikamızda olan ən müasir fizioterapevtik müalicə metodlarından istifadə olunur. Fizioterapiyada əsasən hidroterapiya, qum terapiyası, müxtəlif vannalar, parafin, masaj, elektro terapiya, zərbə dalğalı terapiya, ultrabənövşəyi şüalanma kimi müalicə növlərindən istifadə olunur.

M.Cəfərova deyir ki, xəstələr ilkin müayinədən sonra palatalara yerləşdirilir və onlara müalicəvi həkimləri təyin olunur. Daha sonra laborator, elektrokardiogramma, ultrasəs müayinəsi, lazımı gəldikdə aşıqı ətrafların doplerografiyası həyata keçirilir. Bundan sonra xəstənin təyinatı iki cür olur. Ona həm fizioterapiya, həm də medikamentoz müalicə tətbiq oluna bilər.

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, müharibədən sonra qazılərin psixoloji vəziyyəti nəzərə alınaraq onlara psixoloji xidmətlər də göstərilir. Onlar, eyni zamanda omək terapiyası ilə məşğul olurlar, nitqində problem olanlar loqopediyə yönləndirilir. "Mərkəzin yerləşdiyi ərazi nəzərə alınaraq burada təbii üsulla müalicələr də tətbiq edilir keçirilir. Məsələn, açıq havada gəzinti, oyunların təşkili, psixoloji seanslar həyata keçirilir. Xüsusən səhər və axşam gəzintiləri, çox gözəl effekt verir", - deyən M.Cəfərova əlavə edir.

İyirmi ildir pansionatda çalışan şöbə müdiri mərkəzə ilk gəlişindən danışır: "İlk gəlişimi bugünkü kimi xatırlayıram. Mərkəz yeni açılmışdı. Əvvəl hərbi hissələrdə həkim işləmişəm, sonra poliklinikada çalışırdım. Veteranlar üçün Reabilitasiya Pansionatının açıldığını eşidəndə yaxınlaşdım yer bu əraziyə yaxın olduğu üçün müəssisəyə müraciət etdim. İlk dəfə binaya daxil olanda ələ bildim, nağıllar aləminə düşmüşəm. Hər tərəf gül-çiçək, təmiz idi. O zaman da əlil aralarında həddindən çox cavan insanlar, qazılərimiz var idi. İlk dəfə müharibənin fəsadlarını daha dərinləndirən burda hiss etdim".

"O zamanlar Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçıları müraciət edirdi. İrəliləyişlər onlar da çox idi. Demək olar ki, onların 90 faizi normal həyata qayıdıb", - deyən M.Cəfərova ötən illərdən söz açıq: "Ulu Öndərin sağlığında pansionat daim onun nəzarətində, qayğısı altında olub. İndi də bunun bəhrəsini görürük. Dövlətimizin daim qayğısı altındaydıq. Ulu Öndərimiz hər zaman minnətdarıq ki, belə yaşam mərkəzi yaradıb".

olduğunu bildirir. Mərkəzdən bir az gec məlumat tutduğunu bildirən müharibə iştirakçısı onu da əlavə edir ki, növbəti dəfə müalicəyə gəlmək istəyir: "Mərkəzin yerləşdiyi ərazi, həyatı, havası çox yaxşıdır. İdman, parafin, masaj xidmətləri göstərilir. 1991-ci ilin dekabrın 29-da Kərkicahanda şəhərin müdafiəsi zamanı həm ayağımdan, həm də onurğamdan yaralanmışam. İndi dövlətin qayğısı ilə müalicə alıram".

"Ağrıları azalır, ayağımdakı keyimə keçir"

Ənənəvi müalicə metodikası olan Şağan Reabilitasiya Pansionatında əlilliyi olan şəxslər ildə 4 dəfə 3 aydan bir olmaq şərti ilə müalicə ala bilərlər. Müəssisədə müalicə alan şəxslərin asudə vaxtlarının səmərəli keçirilməsi üçün də lazımı tədbirlər həyata keçirilir.

Direktor qeyd edir ki, asudə vaxtların təşkili həmin şəxslərə digər terapiya növlərindən heç də az təsir etmir, çünki bu, onların psixoloji olaraq cəmiyyətdə sosiallaşmasına yardım edir: "Pansionatda müalicə alan şəxslərə birlikdə teatr əsərləri, Ebru sənəti ilə məşğul oluruq, yoqa dərsləri keçiririk. Bir yerdə konsertlər, idman yarışları təşkil edirik. Hamısı onlara çox müsbət təsir edir, motivasiya verir".

Həmsöhbət olduğumuz digər qazim Zəmin Əsədov da pansionatda göstərilən xidmətlərdən razı olduğunu bildirir. O, 2020-ci il sentyabrın 30-da Xocavənd istiqamətində gedən döyüşlərdə hər iki ayağından yaralanıb. Sonra Ağcabədi Rayon Xəstəxanasına təxliyə olunub. Göygöl rayon Mərkəzi Xəstəxanası və Şəmkirdə hospitalda müalicə alan qazimiz daha sonra reabilitasiyalara cəlb olunub. Artıq ikinci dəfədir Şağan Reabilitasiya Pansionatına gələn Zəmin bildirir ki, hər gəlişində mərkəzdə 14 gün qalır və vanna, qum terapiyası, idman, masaj xidmətləri alır: "Ayağımda qəlpələr çox olduğuna görə mümkün olan prosedurlardan keçirəm. Terapiyaların nəticəsi çox yaxşıdır. Ağrılarım azalır, ayağımdakı keyimə keçir. Psixoloqlar günəşni olaraq seanslar aparırlar. Bunun da çox xeyri olur".

Hazırda Şağan Reabilitasiya Pansionatında 22 Qarabağ müharibəsi qazisi müalicə alır. Mərkəzdə müalicə alan ən yaşlı şəxsin isə 90 yaşdır. O

da xidmətlərdən razı qaldığı üçün illərdən pansionatda üz tutur.

Qeyd edək ki, postmüharibə dövründə ümumilikdə 14 reabilitasiya müəssisəsində 2700-dən çox müharibə veteranına xidmətlər göstərilib. Müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan 1900-dən çox şəxs 35 mindən artıq reabilitasiya vasitəsi, I və II Qarabağ müharibəsində yaralananlara aşıqı və yuxarı ətrafları amputasiya olunmuş ümumilikdə 411 hərbi 428 yüksək texnologiyalı son nəsil protezlə təmin edilib.

Xəstələri ruhlandırıcı mənərə - yaşillıq, təmiz hava...

Daha sonra mərkəzin həyatına baş çəkdi. İlk girdiyimizdə rastlaşdığımız və bizi valeh edən mənərə, təmiz hava gözümüzü oxşayır. Yazın gəlişi ilə həyətdəki çiçəklər açıb, hər yan yaşillıq. Təranə Quliyeva deyir ki, mülayim havalarda həyətdə mərkəzin əməkdaşları, pasiyentlərlə birlikdə süfrə açıq, həmçinin bayramları qeyd edirlər. Konsertlər təşkil olunur, yazıçılarla görüşlər keçirilir. Əlilliyi olan şəxslər üçün müəssisənin həyatında müxtəlif terapiyalar üçün şərait yaradılıb. Burada stolüstü tennis, voleybol sahəsi var, həmçinin ağacların altında yayda sərilmək üçün söhbətgahlar da yaradılıb.

Təranə xanım onu da bildirir ki, zooterapiya üçün iki dələ alınaraq həyətdə buraxılıb. Və bu da əlilliyi olan şəxslərin əhvali-ruhiyyəsinə xoş təsir bağışlayır.

Həyətdə gördüyümüz soyay xidmət avtomobili ilə bağlı sualımıza cavablandıraraq direktor deyir ki, soyay xidmət vasitəsilə bir həkim, fizioterapevt, müalicə bədən tərbiyəsi üzrə təyinatçı mərkəzə gələ bilməyən şəxslərə evdə baxış keçirir və təyinat verir. Bu proqram yenidir. İki nöfər artıq evdə soyay xidməti göstərilib və onlar reabilitasiyaya cəlb olunublar.

Pansionatda ambulator xidmət də mümkündür. Kim ki əraziyə yaxın yaşayır, gündəlik qalmaq istəmir, onlar müalicələrini alıb gedə bilərlər.

Heydər Əliyev qayğısının davamı

Pansionatı qazdıyımız zaman diqqətə layiq olan maraqlı nüans, bütün kollektivin müsbət əhvalı, gülürlü olmaları idi. Mərkəz həssas şəxslərə işləməyin çətinliyini bilərək bu yolu seçmişdi. Əməkdaşları hər biri Vətəni uğrunda canından belə keçməyə hazır olan şəxslərə xidmətdən qürur duyurdu. Hər şeydən öncə işə sanki bir ailəyə qonaq getmişdik. Pansionatın direktoru da, digər həkimlər, əməkdaşlar, xəstələr də bir-birlərini sanki illərdən bəri tanıyırdılar.

Təranə xanımın da dediyi kimi, il ərzində mərkəzə dəfələrlə gəldikləri üçün pasiyentlər onları artıq doğmaları kimi qəbul edirlər.

İldə 5 minə yaxın əlilliyi olan şəxslərin effektiv təsiri mərkəzə gəlməyə müalicə prosedurları tətbiq etməyə malik olan, qabaqcıl metodika və texnologiyalardan istifadə olunmaqla reabilitasiya xidmətləri göstərən Şağan Reabilitasiya Pansionatı indi müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin müalicə üçün üz tutduqları müəssisədən əlavə, onların hər kəslə qaynaq-qarşıdaşları, sosiallaşdıqları, cəmiyyətə inteqrasiya olunduqları məkana çevrilib. Bu işə əsaslı Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan, dövlətimizin əsas prioriteti olan insanların sağlamlığı məsələlərinin diqqət mərkəzində olduğunu göstərir. Xüsusən də şöhid ailələri və qazılərimizə dəstək, xidmətin bütün sahələrində onlara öncüllük verilməsi Prezident İlham Əliyevin birbaşa tapşırığıdır.

Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu fiziki məhdudiyətli, yarıma ehtiyacı olan, kimsəsizlərə qayğı konsepsiyası bu gün dövrlə başçımız tərəfindən uğurla davam etdirilir. Elə Şağan Reabilitasiya Pansionatında yaradılan şərait, dövlətin qayğısı bunun bariz nümunəsidir.

Əsmər QARDAŞANOVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"

Bakıda möhtəşəm atəşfəşanlıq

Mayın 10-da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi ilə əlaqədar paytaxtda təşkil edilən konsert proqramı möhtəşəm atəşfəşanlıqla yekunlaşıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Dənizkənarı Milli Parkın ərazisindəki Saat qülləsinin yanında təşkil olunmuş konsertdə müğənnilər Ulu Öndər Heydər Əliyev, həmçinin müstəqil

Azərbaycana həsr olunan vətənpərvər ruhlu mahnımla çıxış ediblər.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr edilmiş konsert proqramı tamaşaçılar tərəfindən böyük coşqu ilə qarşılandı. Paytaxtımızın minlərlə sakininin və qonaqların maraqla izlədiyi konsertdən sonra möhtəşəm atəşfəşanlıq olub, paytaxtın qarənli gecəsi al-olvan rənglərə boyandı.

Ulu Öndərin 100 illiyi münasibətilə Şuşada atəşfəşanlıq olub

"Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalının ikinci günü Şuşada Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi ilə əlaqədar atəşfəşanlıq təşkil edildi.

AZƏRTAC xəbər verir ki, atəşfəşanlıq şəhərin bütün ərazisindən izləmək mümkün olub. Atəşfəşanlıq Şuşa səmasını al-olvan rəngə boyayıb. "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalının iştirakçıları tərəfindən böyük maraqla qarşılandı.

Şuşada "Ümummilli Lider Heydər Əliyev - sevimli mahnılar" adlı konsert proqramı təqdim edilib

Şuşada keçirilən "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalı davam edir. Bu gün səhər saatlarından başlayaraq müxtəlif təqdimatlar, sərgilər, tamaşalar təqdim edilib, qala-konsert olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, festival çərçivəsində növbəti konsert Mehmandarovların malikanə kompleksində Ulu Öndər Heydər Əliyevə həsr olunan "Ümummilli Lider Heydər Əliyev - sevimli mahnılar" adlı

konsert proqramı olub. Konsertdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sevdidi mahnılardan ibarət musiqi parçaları səsləndirilib. Konsert zamanı respublikanın tanınmış ifaçıları tərəfindən "Alagöz", "Qaragilə", "Qərənfil", "Küçələrə su səpmişəm", "Həradasan", "Gözəlim sənə", "Tut ağacı", "Sənə də qalmaz", "Şuşanın dağları", "Sevgili canan", "Dünya sənə, dünya mənə", "Azərbaycan" və digər mahnı və rəqs nümunələri səsləndirilib.

Konsert proqramı maraqla qarşılandı.

CASPIAN agro

16-cı Azərbaycan Beynəlxalq

KƏND TƏSƏRRÜFATI SƏRGİSİ

17 | 18 | 19 MAY 2023

BAKİ EKSPON MƏRKƏZİ

www.caspianagro.az

TƏŞKİLATÇILAR

Tel.: +994 12 404 10 00
+994 55 224 10 00
E-mail: caspianagro@ceo.az

[caspianagro.az](https://www.caspianagro.az) [CaspianAgro](https://www.facebook.com/CaspianAgro)

#CaspianAgro

Xarici KİV-lərdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı məqalələr yayımlanıb

Dünyanın siyasi tarixində özünəməxsus yeri olan, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyi nüfuzlu xarici KİV-lər tərəfindən geniş işıqlandırılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, KİV-lərdə yayımlanan məqalələrdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında misilsiz xidmətlərindən söz açılıb, onun dünyanın böyük siyasət və dövlət xadimləri ilə bir sırada dayandığı qeyd edilib.

Türkiyənin "Anadolu" Agentliyinin rusdilli versiyasında yayımlanan "Azərbaycan uğurlarının rəmzi: Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi qeyd olunur" sərlövhəli məqalədə "Şəxsiyyətin ölkənin və xalqın tarixində oynadığı rolu Heydər Əliyevin həyatının təmsalında dərk etmək mümkündür" fikri xüsusi vurğulanıb. Məqalədə Ulu Öndər Heydər Əliyevin mənalı həyatı və çoxşaxəli siyasi fəaliyyətinin müxtəlif məqamları, sovet dövründə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi, daha sonra SSRİ-də yüksək vəzifədə çalışdığı dövr ətrafı işıqlandırılıb. Həmçinin əbədiyaşar liderin müstəqil Azərbaycanın Prezidenti kimi, respublikanın daxili və xarici siyasətdə qazandığı uğurlarda misilsiz xidmətləri diqqətə çatdırılıb, Ulu Öndərin Türkiyənin dövlət başçıları ilə görüşlərindən söz açılıb.

"Anadolu" Agentliyinin türkdilli versiyasında yer alan xəbərdə isə Türkiyənin Poçt və Teleqraf Təşkilatının Ümummilli Liderin 100 illik yubileyi münasibətilə xatirə əsginası və xüsusi zərflər çap etdirildiyi vurğulanıb. Bildirilib ki, bu əsginas Poçt və Teleqraf Təşkilatının muzeyində nümayiş etdiriləcək.

Türkiyənin "TRT Haber" kanalının saytında yayımlanan məqalədə isə 80 illik ömrünün xalqına xidmətə həsr etmiş Heydər Əliyevin Azərbaycanın ən çətin anlarında xalqın yanında olduğu, doğma Vətəni hər cür bəlalardan qoruyaraq dinamik inkişaf yoluna çıxardığı bildirilib. Məqalədə Azərbaycan xalqının böyük oğlunun xatirəsinə daim ön dərindən ehtiramla yad etdiyi vurğulanıb, 2023-cü ilin Azərbaycanında "Heydər Əliyev İli" elan olunduğu, ilin əvvəldən başlayan silsilə tədbirlərin il ərzində davam etdiriləcəyi əksini tapıb.

Türkiyənin "Milliyet", "Hürriyyət" və digər xəbər saytlarında yer alan xəbərlərdə də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Vətən və xalq qarşısında misilsiz xidmətlərindən söz açılıb.

İtaliyanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində Azərbaycan xalqının dahi Lideri, Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü ilə əlaqədar məqalələr dərc olunub. "Il Sole 24 Ore" televiziyaşın, "Libero", "Notizie Tiscali",

"Askanevs", "Insideover", "Agenzia Nova" informasiya agentliklərinin yaydığı materiallarda Ümummilli Liderin xilaskarlıq və quruculuq missiyasından, Azərbaycan xalqının ictimai-siyasi həyatında və dövlətçilik tarixindəki misilsiz rolundan bəhs edilib. Ulu Öndərin Azərbaycanın neft-qaz siyasətinin formalaşmasında xidmətləri, eləcə də dahi şəxsiyyətin uzaqgörən siyasi noticəsində reallaşan və ölkəmizin dünya enerji təchizatında strateji oyunçu kimi rolunu artıran "Əsrin müqaviləsi"nin əhəmiyyəti vurğulanıb. Yazılarda Heydər Əliyevin 1997-ci ildə müstəqil Azərbaycanın ilk Prezidenti kimi İtaliyaya səfərinin əhəmiyyəti, Ümummilli Liderin Azərbaycan-İtaliya münasibətlərinin inkişafındakı xüsusi rolu qeyd olunub. Bildirilib ki, hazırda Azərbaycan-İtaliya əlaqələri çoxözlü strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlib, TAP boru kəməri siyasətində ölkəmiz Avropanın, eləcə də İtaliyanın etibarlı enerji təminatçısıdır.

Məqalələrdə ölkəmizin İtaliyadakı səfiri Rəşad Aslanovun fikirlərinə yer verilib. Diplomata Ulu Öndərin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin təminatçısı rolunu, çoxvektorlu xarici və enerji siyasətinin əhəmiyyətini qeyd edib, xalqımızın Heydər Əliyevin xidmətlərini yüksək qiymətləndirdiyini bildirib.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi Bolqarıstan mətbuatında da geniş işıqlandırılıb. Bu ölkənin müxtəlif xəbər saytlarında, o cümlədən "Cross.bg", "novi-

ni247" yayımlanan məqalələrdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi, zəngin idarəçilik təcrübəsi və siyasi müdrikliyi ilə tam bir dövlətçilik dahisi olduğu bildirilib. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini bərpa etdiyi ilk illərdə Ermənistanın hərbi təcavüzünə məruz qaldığı, suveren ərazilərinin 20 faizinin işğal edildiyi, etnik təmizləmə noticəsində kütləvi şəkildə qaçqın və məcburi köçkün problemi ilə üzləşdiyi bir zamanda məhz Heydər Əliyevin səyləri ilə məhv olmaq təhlükəsindən qurtulduğu qeyd edilib. Ümummilli Liderin başladığı hərtərəfli islahatlar sayəsində müstəqil Azərbaycanın müasir və dinamik inkişaf edən güclü dövlətə çevrildiyi bildirilib, habelə onun müəllifi olduğu enerji strategiyasının Azərbaycanı çiçəkləndirməklə yanaşı, o cümlədən beynəlxalq miqyasda ölkəmizin etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasına əsas yaratdığı diqqətə çatdırılıb. Məlumatlarda Heydər Əliyevin daxili siyasətinin Azərbaycanı sabitlik gətirdiyi, xarici siyasətinin isə çoxşaxəli dost və tərəfdaşlar qazandırdığı və Bolqarıstanın da bu dövlətlərdən biri olduğu göstərilmiş və bu əlamətdar tarixdə Heydər Əliyevin xatirəsinin bütün dünyada yaşayan azərbaycanlılar tərəfindən dərin hörmət və ehtiramla anıldığı qeyd edilib.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə silsilə materiallar Rusiya mətbuatında da dərc olunub. Dövlət Dumasının rəsmi orqanı olan "Parlamentnaya qazeta"da yayımlanan "Heydər

Əliyev: problemləri görə lider" sərlövhəli məqalədə Heydər Əliyevin Azərbaycanın simvolu olduğu vurğulanıb. Qəzet yazıb ki, Heydər Əliyev SSRİ-nin ən parlaq rəhbərlərindən biri olub. "Onu başqalarından fərqləndirən və ona sovet vətəndaşları arasında populyarlıq qazandıran cəhət şəxsi ünsiyyətə üstünlük verməsi, problemləri yerində həll etmək bacarığı idi", - deyər məqalədə vurğulanıb.

"Rossiyskaya qazeta" nəşri "Heydər Əliyev: tarixi şəxsiyyət" məqaləsində Ulu Öndərin fəaliyyətinin Moskva dövründən səhəb açarkən Heydər Əliyevə imrimiq yaşlı global problemləri həll etməyə qadir şəxsiyyət kimi səciyyələndirib. Qəzet Heydər Əliyev "Azərbaycan Atatürkü" adlandıraraq yazıb ki, onun rəhbərlik etdiyi dövrdə Azərbaycanda köklü dəyişikliklər baş verib: "Məhz Heydər Əliyevin təmsalında şəxsiyyətin tarixdə necə rol oynadığını görmək olar. İndi Azərbaycan Şərq və Qərbi sivilizasiyaları arasında etibarlı körpü rolunu oynayır, dünyanın ən dinamik inkişaf edən ölkələrindən birinə çevrilib".

"News.ru" nəşrinin "Müdrək və uzaqgörən lider: Heydər Əliyev tarixin yaddaşında necə qalıb?" adlı məqaləsində 2023-cü ilin Azərbaycanında "Heydər Əliyev İli" elan olunduğu bildirilib. Nəşr yazıb ki, Ulu Öndərin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illər ölkənin yüksəliş dövrü olub. Məqalədə Rusiya xarici işlər nazirinin keçmiş müavini Qriqori Karasin, Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova, 2001-2009-cu illərdə Moldovanın Prezidenti olmuş Vladimir Voronin və başqalarının Heydər Əliyev haqqında fikirləri yer alıb.

"Nezavisimaya qazeta" Qriqori Bondarev "Heydər Əliyev hakimiyyət formulu dəyişən epoxaların çağırışlarına cavab kimi" adlı məqaləsini dərc edib. Müəllif yazıb: "Müasir Azərbaycanın banisi Heydər Əliyevin idarəçilik formulu çox zaman sovet dövrünün süqutu zamanı sistemli modernləşmə zərurətindən irəli gələn çağırışlara cavab adlandırılır". Məqalədə Ulu Öndərin SSRİ və Azərbaycan tarixində rolundan, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin möhkəmlənməsində xidmətlərindən bəhs edilib.

Səudiyyə Ərəbistanı, Misir, Əlcəzair, İordaniya, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin nüfuzlu KİV-ləri, o cümlədən "Qarbnnews", "Qitafnews", "Asiafyounm", "Alhadath", "Mesrena", "Mostaklon", "mebusiness.ac" nəşrləri Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş məqalələr dərc edib. Yazılarda Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısında misilsiz xidmətlərindən söz açılıb, onun adının Azərbaycan tarixinə qızıl hərfərlə yazıldığını vurğulanıb. Qeyd edilib ki, məhz bu xidmətlərinə görə Heydər Əliyevin xatirəsi Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri kimi ən yüksək ehtiramla yad olunur.

"Azərenerji" ASC "Müasir energetikanın banisi" filmi təqdim etdi

Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı "Azərenerji" ASC-nin Mətbuat xidmətinin verdiyi məlumata görə, tədbirin əvvəlində "Azərenerji" rəhbərliyi və məsul şəxslər Ulu Öndərin Fəxri xiyabandakı məzarını ziyarət edib, önünə gül dəstələri qoyublar. Sonra "Azərenerji"-nin Baş İdarəetmə, Elm, Tədris Kompleksində Ulu Öndərin

fəaliyyətini əks etdirən fotosərgiyə baxış keçirilib. Daha sonra "Müasir energetikanın banisi" filmi nümayiş etdirilib.

Filmə Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1969-cu ildə Azərbaycan rəhbərliyinə gəlişindən sonra respublikanın sosial-iqtisadi həyatının mühüm sahələrindən biri olan energetika sektorunda Moskvanın maneçiliyinə baxmayaraq, Azərbaycan enerjisisteminin könər mənbələrdən asılı vəziyyətdən çıxarmasından və Ulu Öndərin Azərbaycan enerji müstəqilliyinin və təhlükəsizliyinin bünövrəsini qoymasından bəhs edilir. Həmçinin 1993-cü ilin iyununda Heydər Əliyevin xalqın tələbi ilə yenidən siyasi hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra elektroenergetika sahəsində əməli

fəaliyyətə keçməsi də filmdə özünü geniş yer alır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsü və qayğısı sayəsində - onun siyasi hakimiyyətdə olduğu hər iki dövrdə Azərbaycanın energetika sistemində 3300 MVt-dan artıq generasiya gücü yaradılması da filmdə öz əksini tapıb.

Filmin təqdimatında "Azərenerji" ASC-nin rəhbəri Baba Rzayev çıxış edərək Ulu Öndərin həyatından və energetika sahəsində misilsiz fəaliyyətindən danışıb.

Ulu Öndərin 100 illiyi ilə bağlı hazırlanan filmin təqdimatından sonra çoxmiqli kollektivi olan "Azərenerji"-nin xüsusi yardım bağlamaları şəhid əməkdaşlarının ailələrinə, övladı şəhid olan işçilərə və qazilərə göndərilib.

"AzerGold" QSC-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə qanvermə aksiyası təşkil edilib

"AzerGold" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (QSC) Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə qanvermə aksiyası təşkil edilib.

"AzerGold" QSC-nin Mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, cəmiyyətin, eləcə də onun törəmə şirkətləri olan "Daşkösen Dəmir Filiz" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (MMC) və "AzerBlast"

MMC-nin əməkdaşları könüllü olaraq aksiyada iştirak edərək, irsi və qazanılmış qan

ehtiyatını artırmaq məqsədilə qan verilib.

Milli Hematologiya və Transfuziologiya Mərkəzinin xüsusi tibb briqadasının həkim-hemotoloqları tərəfindən əvvəlcə hər bir donörün sağlamlığı müvafiq tibbi müayinə ilə yoxlanılıb, daha sonra onlardan qan götürülüb. Toplanan qan çiyatı laboratoriya şəraitində yoxlanılaraq talassemiya, hemofiliya, eləcə də leykoz xəstəliyindən əziyyət çəkən uşaqların müalicəsində istifadə olunacaq.

B İ L D İ R İ Ş

"Azərenerji" ASC tərəfindən 07.02.2023-cü il və 18.02.2023-cü il tarixlərdə elan edilmiş

● 330/110/10 kV-luq "Ələt Azad İqtisadi Zona" Yarımsiyanasının tikintisi, "Qobu" Elektrik Stansiyasının 330 kV-luq Açıq Paylayıcı Qurğuda və "Cənub" Elektrik Stansiyasının 330 kV-luq Qapalı Paylayıcı Qurğuda genişlənmə tədbirlərinin icrası, yeni xətt üçün əlavə 330 kV-luq yuvaların quraşdırılması işlərinin satın alınması;

● 330 kV-luq "Qobu Elektrik Stansiyası - Ələt AİZ Yarımsiyanası" elektrik veriliş xəttinin tikintisi işlərinin satın alınması;

● 330 kV-luq "Cənub Elektrik Stansiyası - Ələt AİZ Yarımsiyanası" elektrik veriliş xəttinin tikintisi işlərinin satın alınması məqsədilə müsabiqələrin müddəti podratçının sərəhsinə əsasən uzadılır.

İddiaçıların tenderdə iştirak etmək üçün sənədlərin son təqdim olunma tarixi (tender təklifi və bank təminatı istisna olmaqla) 12 iyun 2023-cü il saat 15:00-dək uzadılır.

Bank təminatının və tender təklifinin son təqdim olunma tarixi 21 iyun 2023-cü il saat 15:00-dək uzadılır.

İddiaçıların tender təkliflərinin açılışı 22 iyun 2023-cü il saat 15:00-a keçirilir. Tender təklifləri Bakı şəhəri, Ə.Əliyev küçəsi 10 ünvanında (onlayn qaydada) açılacaqdır.

Tender komissiyası

Ölkənin bəzi yerlərində yağış yağacaq, dolu düşəcək

Azərbaycanda mayın 11-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, ararib tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gündüz bəzi yerlərdə qisməddə az yağış yağacağı ehtimalı var.

Cənub-qərb küləyi əsəcək, axşama doğru ararib güclənən şimal-qərb küləyi ilə əvəzlənəcək. Havanın temperaturunun gecə 9-14°, gündüz 17-22° isti olacağı ehtimal edilir. Atmosfer təzyiqi 762 millimetr civə sütunundan 765 millimetr civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 65-75 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz

bəzi dağlıq və dağətəyi rayonlarda havanın ararib yağıntılı olacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi proqnozlaşdırılır. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şorq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 11-16°, gündüz 23-28° isti, dağlarda gecə 2-7°, gündüz 8-13° isti olacağı bildirilir.

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuatçıyayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz yirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz,
redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

"Günay Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhmdarlarının nəzərinə!

05 iyun 2023-cü il saat 11:00-da, AZ1072, Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Aşıq Alı küçəsi, 45 ünvanında "Günay Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhmdarlarının ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

Gündəlikdəki məsələ:

1. "Günay Bank" ASC-nin nizamnamə kapitalının artırılması.

Səhmdarlar yığıncaqda şəxsən (şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi təqdim etməklə) və ya nümayəndə vasitəsilə (etibarnamə və şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi təqdim etməklə) iştirak edə bilərlər.

"Günay Bank" ASC

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti tələb olunan yuyucu vasitələrin satın alınması məqsədilə müsabiqə elan edir

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumatı əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 17 may 2023-cü il saat 17:00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Ünvan: Bakı şəhəri, Mikayıl Useyinov küçəsi 2

Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili: 1242

Tender komissiyası

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ASCO-nun struktur idarələrinə tələb olunan əski (vetos)nin satın alınması məqsədilə müsabiqə elan edir

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumatı əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 18 may 2023-cü il saat 17:00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Ünvan: Bakı şəhəri, Mikayıl Useyinov küçəsi 2

Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili: 1176

Tender komissiyası

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov, komissiyanın üzvləri və katibliyin rəhbərliyi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Şahmar Mövsümova özizi

SƏADƏT İBRAHİMOVANIN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Şahmar Mövsümova özizi

SƏADƏT İBRAHİMOVANIN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Aqrarkredit" Səhmdar Kredit Təşkilatının İdarə Heyəti və kollektivi Alim Quliyevə ənalı

QƏMƏR QULİYEVANIN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İqtisadiyyat Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Şahmar Mövsümova özizi

SƏADƏT İBRAHİMOVANIN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin kollektivi komitənin Təsərrüfatşəxsi Təchizat və İstehsalat İdarəsinin rəisi

NİZAMİ ALLAHVERDİYEVİN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin rəhbərliyi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Şahmar Mövsümova özizi

SƏADƏT İBRAHİMOVANIN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai otaqlar şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

contact@azerbajian-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin
kompüter mərkəzində
yığılıb sahifələnməmiş,
"Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin
mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün
göndərilən materiallar
Azərbaycan dövlətinin
məvqeyinə uyğun
olmalıdır

Gündəlik rəsmi
dövlət qəzeti

Tiraj 5792
Sifariş 1137

Qiyəti 40 qəpik